

Provinciale Staten

Clustercode NW
Ons kenmerk DOC-00668461
Bijlage(n) 1

Uw kenmerk -
Maastricht 2 juli 2024
Verzonden 2 juli 2024

Onderwerp

Mededeling portefeuillehouder inzake evaluatie Plan van aanpak invasieve exoten 2024

Geachte Staten,

Op uw verzoek vindt u in bijlage de evaluatie Plan van aanpak invasieve exoten 2024. In het tweede kwartaal van 2025 wordt ter vervanging van de huidige subsidieregeling een alternatief plan van aanpak uitgewerkt. De insteek is om via een gebiedsgerichte aanpak met partijen meer en andere vormen van bestrijding te onderzoeken en toe te passen. Aanvullende financiële middelen hiervoor worden in de begroting 2025 opgenomen.

In de evaluatie wordt tevens de beantwoording van de Gewijzigde Motie 3010 Franssen c.s. inzake Schade door Invasieve Exoten meegenomen. We vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en we beschouwen daarmee de motie 3010 als uitgevoerd.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

Léon Faassen

Evaluatie Plan van aanpak invasieve exoten 2024

Aanleiding

Voor u ligt een evaluatie van het Limburgse exotenbeleid, zoals het College heeft aangekondigd in het Plan van aanpak Invasieve exoten van februari 2021¹. Deze evaluatie bouwt voort op de tussenrapportage die uw Staten ontvingen in 2022.²

Inleiding

Exoten zijn uitheemse planten- en diersoorten die door bewust of onbewust menselijk handelen in de Nederlandse natuur terecht zijn gekomen. Bijvoorbeeld door het weggooien van (water- of tuin) planten in de natuur of ontsnapping van dieren uit gevangenschap.

Invasieve exoten kunnen inheemse soorten verdringen of de omgeving voor deze soorten ongeschikt maken. Invasieve uitheemse soorten zijn volgens de EU-Biodiversiteitsstrategie voor 2030³ een van de vijf belangrijkste oorzaken van het verlies aan inheemse biodiversiteit.

Invasieve exoten kunnen daarnaast ook andere schade veroorzaken, zoals aan landbouw (bv. nijlgans), wegen en gebouwen (bv. Japanse duizendknoop), dijken (bv. muskus- en beverratten) en de volksgezondheid (bv. reuzenberenklauw, wasberenspoelworm).

Wanneer invasieve exoten eenmaal gevestigd zijn, verspreiden ze zich vaak snel. Verwijderen, bestrijden, beheersbaar houden en verspreiding voorkomen vragen langdurige inspanningen en aanzienlijke uitgaven.

Wettelijk kader

Europese verplichting

Op Europees niveau is de bedreiging van de biodiversiteit door invasieve exoten onderkend. Om de verspreiding van deze soorten tegen te gaan is sinds 2015 de EU-verordening 1143/2014 van kracht. Deze verplicht lidstaten om maatregelen te treffen wanneer dier- en plantensoorten worden aangetroffen die zijn opgenomen op de zogenoemde 'Unielijst'⁴. Deze lijst wordt regelmatig aangevuld met nieuwe soorten. De lijst is intussen drie keer geactualiseerd en momenteel is een vierde update in voorbereiding. Niet alle aangewezen soorten komen (op dit moment) voor in onze provincie.

Nederlandse implementatie

Voor de implementatie in Nederland is in 2017 een *'Masterplan uitroeiing en beheersing Unielijstsoorten'* opgesteld door vertegenwoordigers van de provincies, het Ministerie van Economische Zaken, de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen, de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren en

¹ Gewijzigd Plan van aanpak Invasieve exoten, brief GS van 2-2-2021 (GS 2021-3135)

² Mededeling Portefeuillehouder inzake Invasieve exoten, brief gedeputeerde Gabriëls van 24-05-2022 (GS DOC-00261577)

³ EU-Biodiversiteitsstrategie voor 2030: <https://eur-lex.europa.eu/NL/legal-content/summary/eu-biodiversity-strategy-for-2030.html>

⁴ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten>

Natuurmonumenten⁵. Dit plan gaat in op de verantwoordelijkheden van het Rijk, de provincies, de waterschappen en de terreinbeheerders en geeft per soort een ambitieniveau en mogelijke maatregelen. Het plan heeft alleen betrekking op de soorten vermeld op de eerste Unielijst uit 2016.

Unielijstsoorten

Het Rijk heeft in 2018 met een ministeriële regeling de verantwoordelijkheid voor de bestrijding van het merendeel van de invasieve soorten van de Unielijst aan de provincies overgedragen.

De provincies zijn verantwoordelijk voor de bestrijding en beheersing van invasieve exoten die in bijlage VC van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) voorkomen. Dit zijn soorten die allemaal op de Unielijst staan. In artikel 3.67 Bkl staat dat Gedeputeerde Staten zorg dragen voor het uitvoeren van uitroeiingsmaatregelen, beheersmaatregelen en herstelmaatregelen.

Iedere zes jaar moeten de provincies rapporteren aan het Rijk over hoe ze uitvoering hebben gegeven aan de invasieve-exoten-basisverordening (Art. 10.36c Omgevingsbesluit). De volgende rapportage zal moeten gebeuren voor 1 juni 2025. Daarin moeten gegevens worden opgenomen over de uitvoering van de maatregelen voor de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve Unielijst exoten genoemd in Bijlage VC. De te verstrekken gegevens hebben o.a. betrekking op de aard en de doeltreffendheid van de getroffen maatregelen.

Voor 13 unielijstsoorten is een uitzondering gemaakt:

- Vanwege het visserijbelang heeft het Rijk de aanpak van elf soorten⁶ bij zich gehouden, waaronder de uitheemse rivierkreeften. Het Rijk werkt aan de ontwikkeling van een duurzame beheersstrategie voor de uitheemse rivierkreeften (programma beheersingsaanpak uitheemse rivierkreeften)⁷.
- De waterschappen zijn verantwoordelijk gebleven voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten.

Niet-unielijstsoorten

Er zijn ook dier- en plantensoorten die niet (nog) op de Unielijst staan maar wel een substantiële bedreiging (kunnen gaan) vormen voor de Limburgse natuur. Deze soorten worden in Limburg aangepakt met als doel behoud, bescherming en ontwikkeling van Europees aangewezen beschermde habitattypen en (inter)nationaal beschermde soorten en Rode lijst-soorten.

Het bestrijden van uitheemse *dieren* die niet genoemd zijn in Bijlage VC (en verwilderde dieren) vindt alleen plaats als dit nodig is vanwege specifiek genoemde belangen in artikel 3.67 lid 2 Bkl (bv. in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en de instandhouding van de natuurlijke habitats).

⁵ Het masterplan en de soortenbijlagen staan onderaan op deze webpagina: <https://www.limburg.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/invasieve-exoten/>. Het masterplan is door de interprovinciale Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland in december 2017 aangenomen als gezamenlijk vertrekpunt voor de aanpak van invasieve exoten

⁶ Chinese wolhandkrab, Californische rivierkreeft, geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft, gevlekte Amerikaanse rivierkreeft, marmerkreeft, rode Amerikaanse rivierkreeft, roestbruine Amerikaanse rivierkreeft, Amerikaanse zeebaars, fundulus heteroclitus, rugulopteryx okamurae, gestreepte koraalmeerval

⁷ Kamerbrief 26 407, nr. 151, vergaderjaar 2023–2024:

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2024D07676&did=2024D07676

Limburgs beleid

Limburgs Plan van aanpak invasieve exoten 2020

In 2020 is een *Limburgs Plan van aanpak invasieve exoten* opgesteld. Dit plan beschrijft hoe de Provincie Limburg samen met andere betrokken overheden en andere organisaties de bestrijding en beheersing van invasieve uitheemse planten- en diersoorten aanpakt, welke uitgangspunten daarbij zijn gekozen en welke instrumenten worden ingezet. Het College geeft hiermee invulling aan de Europese verplichting om schade aan inheemse biodiversiteit door invasieve exoten te voorkomen en te beperken.

De Limburgse aanpak hanteert drie categorieën invasieve exoten:

Cat. 1	Te verwijderen Unielijstsoorten (snelle uitroeiing in een vroeg stadium van invasie) <i>In Limburg betreft dit vooral de wasbeer en de Aziatische hoornaar.</i>	Europese verplichting: geheel verwijderen van nieuw gevestigde uitheemse planten- en diersoorten ⁸ . Provincie neemt het initiatief bij de te nemen maatregelen en draagt de kosten.
Cat. 2	Te beheersen Unielijstsoorten (gevestigde soorten / wijdverspreid aanwezig) <i>In Limburg zijn dat onder andere: waterteunisbloem, grote waternavel, reuzenberenklauw, reuzenbalsemien en de nijlgans.</i>	Europese verplichting: beheersmaatregelen - voorkomen van verdere verspreiding - indammen van een bestaande verspreiding - volledig uitroeien als dit kosteneffectief mogelijk is Provincies hebben een grotere beleidsvrijheid bij de aanpak. - (mede-)financieren van projecten, - stimuleren of faciliteren van samenwerking - uitvoeren van onderzoek tot informatievoorziening. De Provincie ondersteunt de bestrijding in de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Limburg via de instrumenten die in het Plan van aanpak zijn beschreven (o.a. subsidieregelingen). De terreineigenaren of -beheerders zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen.
Cat. 3	Niet-Unielijstsoorten (soorten die een bedreiging zijn voor de Limburgse biodiversiteit. Deze categorie is niet-limitatief.) <i>Enkele voorbeelden zijn: Aziatische duizendknopen, watercrassula en Amerikaanse vogelkers.</i>	Geen Europese verplichting ⁹ De terreineigenaren of -beheerders zijn verantwoordelijk voor te nemen maatregelen. De Provincie ondersteunt de bestrijding via de instrumenten die in het Plan van aanpak zijn beschreven (o.a. subsidieregeling)

⁸ Nieuw gevestigd sinds de inwerkingtreding op 3 augustus 2016 van de Unielijst (uitvoeringsverordening 2016/1141) van de Europese exotenverordening 1143/2014. Aan deze categorie zijn ook enkele soorten toegevoegd die voor deze datum een kleine populatie hadden gevormd in Nederland en maar op één of hooguit enkele locaties voorkomen. Dit is een afspraak die de betrokken Nederlandse overheden hebben vastgelegd in het 'Masterplan uitroeiing en beheersing Unielijstsoorten', zie: <https://www.limburg.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/invasieve-exoten/>

⁹ Er geldt sinds 1 januari 2022 in Nederland wel een verbod op de handel in Aziatische duizendknopen. Het is verboden om levende Aziatische duizendknopen of delen daarvan (wortels, stengels of zaden) te verkopen of vervoeren.

Bij de bestrijding van categorie 2 invasieve soorten kunnen overigens ook andere overheden en anderen een (mede)verantwoordelijkheid hebben vanwege hun publieke taak en/of eigendom en vanuit gedeelde (biodiversiteit) of eigen belangen. Denk hierbij aan gemeenten die reuzenberenklauw langs publieke paden verwijderen, het waterschap dat tijdens het beheer exotische waterplanten verwijdert en imkers die de Aziatische hoornaar bestrijden.

Een nadere toelichting van de taken en verantwoordelijkheden is beschreven in het *Plan van aanpak Invasieve exoten*, hoofdstuk 1.3.2¹. Een overzicht van de soorten uit categorie 1, 2 en 3 is te vinden in bijlage 2.

Tussenrapportage en herprioritering 2022

Het College heeft uw Staten in mei 2022 via een tussenrapportage over invasieve exoten geïnformeerd over een herprioritering binnen het exotenbeleid. In de tussenrapportage¹⁰ is de stand van zaken van de uitvoering van het provinciale exotenbeleid in mei 2022 beschreven aan de hand van de indeling in maatregelen en instrumenten uit het *Plan van aanpak Invasieve exoten*, hoofdstuk 3.2. Naar aanleiding van deze tussenrapportage heeft de Provincie Limburg de afgelopen periode prioriteit gegeven aan de bestrijding van invasieve exoten uit de 1^e provinciale categorie en het uitvoeren van de subsidieregeling voor categorie 2 en 3 soorten.

Overzicht beleidskader

1 jan 2015	Europese verordening invasieve exoten 1143/2014 Verplicht lidstaten om maatregelen te nemen betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten die opgenomen zijn op de Unielijst	
3 aug 2016	Eerste versie van de 'Unielijst': uitvoeringsverordening 2016/1141	37 soorten
2 aug 2017	Actualisering Unielijst: uitvoeringsverordeningen 2017/1263 (+ 12 soorten)	49 soorten
4 okt 2017	Masterplan uitroeiing en beheersing Unielijstsoorten + Soortenbijlage artikel 17 en artikel 19 soorten. Plan heeft alleen betrekking op de eerste Unielijst uit 2016.	
2018	Ministeriele regeling waarbij de verantwoordelijkheid voor de bestrijding van het merendeel van de Unielijstsoorten aan de provincies is overgedragen. Er zijn 13 uitzonderingen: 11 soorten waaronder uitheemse rivierkreeften blijven Rijksverantwoordelijkheid vanwege het visserijbelang en voor muskus- en beverratten blijven de waterschappen verantwoordelijk.	
15 aug 2019	Actualisering Unielijst: uitvoeringsverordeningen 2019/1262 (+17 soorten)	66 soorten
2 aug 2022	Actualisering Unielijst: uitvoeringsverordening 2022/1203 (+ 22 soorten)	88 soorten
17 nov 2020	Limburgs Plan van Aanpak invasieve exoten	
24 mei 2022	Tussenrapportage Limburgs plan van aanpak + herprioritering	
Juni 2024	Evaluatie herprioritering plan van aanpak	

¹⁰ Mededeling Portefeuillehouder inzake Invasieve exoten, brief gedeputeerde Gabriëls van 24-05-2022 (GS DOC-00261577)

Evaluatie herprioritering beleidsuitvoering

Dit is een evaluatie van de herprioritering naar aanleiding van de tussenrapportage uit 2022 waarin gekozen is om vooral in te zetten op de bestrijding van de provinciale categorie 1 soorten (wasbeer en Aziatische hoornaar) en de subsidieregeling voor de categorie 2 en 3 soorten. In bijlage 1 is een evaluatie op hoofdlijnen opgenomen van de beleidsuitvoering sinds de vaststelling van het Plan van aanpak begin 2021.

Bestrijding van de wasbeer (categorie 1)

De Provincie Limburg bestrijdt sinds 2019 de wasberen (categorie 1) met als doel de gehele populatie te verwijderen. Sinds eind 2017 is er in Zuid-Limburg een populatie wasberen aanwezig, de enige populatie in Nederland. In 2018 heeft het College onderzoek laten uitvoeren.¹¹ Daaruit bleek dat er op dat moment in Limburg een populatie van 50 tot 100 wasberen was, voornamelijk in twee kerngebieden: rondom Sittard (driehoek Sittard-Schinveld-Nuth) en rondom Maastricht (het gebied Maastricht-Eijsden-Gronsveld).

Vangen en huisvesten

Van oktober 2019 tot april 2022 werden 96 wasberen gevangen en daarna opgevangen door Stichting AAP. Uit onderzoek bleek dat 52% van deze wasberen besmet was met de wasberenspoelworm. Stichting AAP heeft de afgelopen jaren een deel van deze wasberen voor permanente huisvesting overgebracht naar uitplaatspartners. In 2020 ontsnapten uit dierentuin Wildlands in Emmen 5 van de 21 wasberen. Deze zijn uiteindelijk allemaal teruggevonden. In 2024 ontsnapten uit AquaZoo in Leeuwarden 11 wasberen: 6 wasberen zijn teruggevonden, naar de resterende 5 wordt nog gezocht.

Vangen en/of afschot

In 2022 bleek dat vangen en huisvesten van wasberen geen optie meer was. Bij Stichting AAP en elders was geen grootschalige opvangcapaciteit meer beschikbaar. Er bleek ook sprake van instroom van wasberen uit Wallonië en Duitsland waardoor er in Limburg geen sprake meer is van één lokale geïsoleerde populatie¹². Het College heeft daarom in oktober 2022 het doden van wasberen als bestrijdingsmethode mogelijk gemaakt. Jachtaktehouders mogen sindsdien wasberen bestrijden in geheel Nederlands Limburg (via afschot en/of vangen en daarna doden¹³).

Professioneel vangteam

Sinds januari 2024 is een professioneel vangteam actief om de Limburgse wasbeerpopulatie te vangen en doden¹⁴. Tot 1 juni 2024 zijn 42 wasberen gevangen, gedood en bezorgd aan het RIVM danwel het DWHL (Dutch Wildlife Health Centre) voor verder dierecologisch onderzoek (o.a. op de aanwezigheid van wasberenspoelworm). Wasberen zijn over het algemeen lastig te vangen. Om meer inzicht te krijgen in het terreingebruik en verblijfplaatsen van wasberen wordt

¹¹ Delbroek R., Janssen R. (2018) Wasbeer in de grensregio - Monitoring in het oostelijk deel van Nederlands Limburg - situatie tot begin oktober 2018. Bionet Natuuronderzoek. 2018/03. www.bionetnatuur.eu/wp-content/uploads/2019/03/Wasbeer-in-de-grensregio-24okt2018.pdf

¹² Uit eerder onderzoek bleek dat de populatie in het kerngebied bij Sittard geen onderdeel uitmaakt van de populaties in Hessen (Duitsland) of Wallonië (België). Later zijn wasberen uit Zuid-Limburg onderzocht op herkomst en daaruit blijkt dat die wasberen wel afkomstig zijn uit de Waals-Luxemburgse populatie.

¹³ Vergunning (voorheen: ontheffing) nr. 2022-05: Wasbeer (*Procyon lotor*): <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2022-12423.html>

¹⁴ Het professionele vangteam heeft een opdracht van 2024 t/m 2026. Daarbinnen heeft de Provincie Limburg eenmaal de optie om de overeenkomst vanaf 31-12-2025 te verlengen voor de periode van 12 maanden.

zenderonderzoek gedaan. De resultaten hieruit kunnen bijdragen aan de bestrijdingsstrategie. Ter ondersteuning is ook het online wasberenmeldpunt¹⁵ actief.

Wasbeer	Maatregelen ter uitroeiing categorie 1 soort	
Sinds 2017	Populatie in Limburg	50-100 wasberen
Okt 2019-mrt 22	Start bestrijding door Provincie Vangen door vangteam & huisvesting door Stichting AAP Wasbeermeldpunt	96 wasberen
Vanaf okt 22	Vergunning voor vangen en afschot	
Jan 24 t/m mei 24	Opdracht vangteam Vangen en afschot Wasbeermeldpunt Onderzoek niet dodelijke beheersmaatregelen onderzoek grensoverschrijdende samenwerking Zenderonderzoek	42 wasberen

Overzicht van de bestrijdingsresultaten in de periode okt. 2019 t/m mei 2024

Periode	Gevangen & gehuisvest (Vangteam/Stichting AAP)	Gevangen & gedood (Wasbeer Machtiging Vangteam)	Gevangen & gedood (Wasbeer Machtiging Waterschap)	Gevangen & gedood (Wasbeer Machtiging Jagers)	Bejaagd (Wasbeer Machtiging Jagers)	Aanrijding	Totaal verwijderd uit de Limburgse natuur
Okt 2019 tot Apr. 2022	96		-		-	-	
2022			0	1	2	1	
2023			9	1	16	8	
2024 t/m mei		42	3	0	5	1	
Totaal	96	42	12	2	23	10	185

Landelijk, regionaal en internationaal overleg

Limburg kan dit vraagstuk echter niet alleen oplossen. Uit de bevindingen van de Zoogdierverseniging¹⁶ blijkt duidelijk dat inzet van alle nationale en internationale bevoegde autoriteiten noodzakelijk is. Wanneer de wasbeer de komende tijd -zowel buiten als binnen Limburg- niet afdoende wordt bestreden (door onvoldoende inzet of omdat de bestrijding onvoldoende effectief blijkt), dan is verwijdering van de Nederlandse wasbeerpopulatie niet mogelijk en wordt de soort wijdverspreid (categorie 2), net als in onze buurlanden¹⁷. Om dat te voorkomen wordt de wasbeer in Limburg intensief bestreden en heeft het College in maart 2023 per brief aan de ministers van Wallonië en Noordrijn-Westfalen gevraagd om intensieve maatregelen te treffen om de instroom van wasberen naar Limburg te voorkomen en te beperken. Daarnaast heeft de Provincie Limburg regelmatig contact en overleg met de overheden uit omliggende regio's, onder andere via de IPO-taakgroep Invasieve exoten¹⁸, de werkgroep exoten van het Drielandenpark en via internationale kennis- en netwerkbijeenkomsten. De Provincie Limburg heeft tweemaal een online internationale bijeenkomst over de wasbeer georganiseerd

¹⁵ www.wasberenmeldpunt.nl, loopt van 2024 t/m 2026.

¹⁶ La Haye, M., D.L. Bekker, R. Delbroek en R. Janssen, 2022. De wasbeer in Limburg, periode 2019-2022. Rapportnr. 2022.09. Zoogdierverseniging/Bionet Natuuronderzoek, Nijmegen/Stein: <https://www.zoogdierverseniging.nl/kennisbank/publicaties/2022/de-wasbeer-limburg-periode-2019-2022>

¹⁷ In een dergelijke situatie kan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) bij de Europese Commissie vragen de status voor de wasbeer voor Nederland aan te passen. Het Ministerie van LNV heeft aangegeven dat de huidige Nederlandse/ Limburgse situatie nog steeds valt onder artikel 17 van de EU-exotenverordening (provinciale categorie 1) in plaats van artikel 19 (provinciale categorie 2). Zie: Mededeling portefeuillehouder Vraag aan ministerie van LNV inzake de wasbeer, brief gedeputeerde Gabriëls van 7-2-2023 (GS DOC-00413735)

¹⁸ De IPO-taakgroep Invasieve exoten valt onder de IPO-werkgroep Natuurwetgeving

(2021 en 2022), met deelname van overheden en experts uit Nederland, België, Duitsland, Luxemburg en Frankrijk. Aan de laatste bijeenkomst nam ook de Europese Commissie deel.

Onderzoek naar niet-dodelijke beheermiddelen

Het College heeft daarnaast aan uw Staten aangegeven¹⁹ te gaan onderzoeken welke duurzame niet-dodelijke beheermiddelen mogelijk in een later stadium kunnen worden ingezet. Denk bijvoorbeeld aan selectieve anticonceptie of intensief beheer in de grensstreek. Natuurbalans-Limes Divergens BV voert hiervoor momenteel in opdracht van de Provincie een inventarisatie uit. De resultaten hiervan zullen komend najaar worden gepresenteerd tijdens een Benelux-bijeenkomst in Brussel over alternatieve en innovatieve beheersingsstrategieën voor wasberen. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft het initiatief genomen tot deze bijeenkomst, samen met de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) en de Provincie Limburg. Ook overheden en experts uit Duitsland en Frankrijk worden uitgenodigd.

Balans opmaken 2025-2026

De huidige opdracht van het wasbeerteam loopt in principe tot 2026. Zoals aangekondigd¹⁹ zal eind 2025 de balans worden opgemaakt van de Limburgse situatie, zodat het College in 2026 een besluit kan nemen over voortzetting of aanpassing van de aanpak. Vragen die daarin worden meegenomen zijn onder andere: wat is de inschatting van het resterend aantal wasberen in Limburg? Wat zijn de bestrijdingsresultaten sinds 2019? Wat is de omvang van de populatie? Is de wasbeer wel of niet wijdverspreid? Welke mogelijkheden zijn er voor de inzet van niet-dodelijke beheermaatregelen?

Bestrijding van de Aziatische hoornaar (categorie 1)

De Aziatische hoornaar wordt sinds de zomer van 2020 in Limburg waargenomen. In de beginperiode gaf de NVWA meldingen van nesten door aan de betreffende provincie en liet ze ook zomernesten opsporen door deskundigen. De provincie gaf vervolgens opdracht om de gevonden nesten te verdelgen. In Limburg zijn in 2020²⁰ en 2021 verschillende nesten opgespoord en verdelgd, vooral in de noordelijke helft van Zuid-Limburg. Deze aanpak is in 2021 gewijzigd omdat er zoveel nesten in Nederland werden waargenomen dat het opsporen door slechts enkele deskundigen niet meer mogelijk bleek. Er is daarom voorlichtingsmateriaal ontwikkeld waarmee iedereen de nesten kan opsporen²¹.

Status van de Aziatische hoornaar

Op initiatief van het Ministerie van LNV is de status van de Aziatische hoornaar in Nederland veranderd van 'vroeg stadium van invasie' (cat. 1, doel: snelle volledige verwijdering) naar 'wijd verspreid' (cat. 2, doel: beheersen) omdat volledige eliminatie van de Aziatische hoornaar in Nederland niet meer haalbaar is. De provinciale besturen hebben afgesproken om "zoveel als (redelijkerwijs) mogelijk de verdere verspreiding van Aziatische hoornaars in Nederland te voorkomen door bestrijding van gevalideerde meldingen"²² en dus de soort voorlopig te blijven

¹⁹ Mededeling portefeuillehouder inzake Aanpak Wasbeer, brief gedeputeerde Gabriëls van 11-10-2022 (GS DOC-00321502)

²⁰ De Aziatische hoornaar in Nederland: Ervaringen 2017-2020', Linde Slikboer & Theo Zeegers, EIS Kenniscentrum Insecten: https://www.eis-nederland.nl/DesktopModules/Bring2mind/DMX/API/Entries/Download?command=core_download&entryid=1012&language=nl-NL&PortalId=4&TabId=563

²¹ <https://www.eis-nederland.nl/aziatischehoornaar>

²² Besluit van de Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) van het Interprovinciaal Overleg (IPO) op 4 juni 2021. Omdat de Provincie Limburg er nog steeds naar streeft om alle nesten op te sporen en te verdelgen, blijft de Aziatische hoornaar in de 1e provinciale categorie.

behandelen als een provinciale categorie 1 soort. Er lijkt wel langzaam een kentering in deze gezamenlijke koers te komen.²³

Voorlichtingsbijeenkomsten

Provincie Limburg heeft de bestrijding in 2022 actief opgepakt. In samenwerking met IVN en EIS Kenniscentrum Insecten werden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd om te stimuleren dat professionals en vrijwilligers die veel in de natuur aanwezig zijn de Aziatische hoornaar goed kunnen determineren en hun waarnemingen doorgeven.²⁴

Pilot efficiënt bestrijden

Daarnaast werd een pilot uitgevoerd voor opsporing en verdelging van (nesten van) de Aziatische hoornaar in geheel Limburg.²⁵ Daarbij werd voor de opsporing succesvol geëxperimenteerd met de wiekpotmethode (een val met lokstof waardoor kleurmarkering op de Aziatische hoornaar aangebracht kan worden om richting en afstand tot het nest te kunnen vaststellen) en telemetrie (het zenderen van Aziatische hoornaars om nesten op te sporen)²⁶. Daarnaast werden diverse bestrijdingsmethoden getest en verbeterd. Bij bereikbare nesten worden met een accustofzuiger alle hoornaars opgezogen. Het nest wordt afgezaagd en met de stofzuigerinhoud in een afgesloten plastic box geplaatst en 3 dagen in een diepvriezer geplaatst. Deze methode is beproefd als het meest dier- en milieuvriendelijk. Bij moeilijk bereikbare nesten worden andere mechanische bestrijdingsmethoden ingezet.

Professioneel bestrijdingsteam

De pilot was succesvol en de Provincie heeft deze aanpak daarom voortgezet voor de jaren 2023 t/m 2026.²⁷ De Provincie Limburg werkt in de uitvoering nauw samen met de Provincie Noord-Brabant. Daarnaast leveren ook andere betrokken organisaties -zoals imkers, gemeenten én vrijwilligers- een bijdrage aan de bestrijding vanuit gedeelde (biodiversiteit) of eigen belangen. In 2022 zijn in Limburg 3 koninginnen gedood en 21 nesten verwijderd, in 2023 waren dat 16 koninginnen en 69 nesten²⁸.

Landelijk, regionaal en internationaal overleg

Over de bestrijding van de Aziatische hoornaar vindt regelmatig overleg plaats met de andere provincies en ook met het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Vlaanderen en imkers. Daarnaast zijn er ieder half jaar bijeenkomsten over de Aziatische hoornaar waar experts uit heel Europa ervaringen uit de praktijk delen. Onze opdrachtnemer neemt daaraan deel. Los van deze specifieke overleggen is er ook regelmatig contact en overleg met verschillende overheden uit omliggende regio's over invasieve exoten en daar komt ook de

²³ <https://www.zeeland.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/aanpak-aziatische-hoornaar>

²⁴ Meldpunt Aziatische hoornaar, Waarneming.nl: <https://waarneming.nl/go/vespa-velutina/>

²⁵ Janssen, R. & Voesten, R. Pilot efficiënt zoeken en bestrijden Aziatische hoornaars in Limburg en Noord-Brabant: Testen en (door)ontwikkelen van oude en nieuwe(re) technieken. Bionet Natuuronderzoek, NatuurlijkRob, Provincie Limburg, Provincie Brabant. Rapportnummer: Bionet 2023-01.

²⁶ Nature Today, Nieuwe methoden succesvol in de strijd tegen de Aziatische hoornaar, 31-07-2022:

<https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=29534#:~:text=31%2DJUL%2D2022%20%2D%20De,om%20verdere%20verspreiding%20te%20voorkomen>

²⁷ Provincie Limburg heeft in 2023 na een meervoudige onderhandse aanbesteding een opdracht verleend aan het bedrijf Natuurlijk Rob (Rob Voesten), in principe voor de periode van vier jaar (2023 t/m 2026). Er is tweemaal de optie om de overeenkomst vanaf 31-12-2024 te verlengen voor de periode van telkens 12 maanden.

²⁸ R. Voesten, 08-02-2024, rapport 'Zoeken en bestrijden Aziatische hoornaars in Limburg en Noord-Brabant', NatuurlijkRob, Siebengewald. 27 pagina's

Aziatische hoornaar aan bod als er relevante ontwikkelingen zijn. Zoals in IPO-verband, via het Drielandenpark en via internationale kennis- en netwerkbijeenkomsten.

Aziatische hoornaar	Maatregelen ter uitroeiing	
Sinds 2020	Waargenomen in Limburg	2017 1 ^{ste} nest in NL (Zeeland)
2020-2021	Opdracht Provincie tot verdelgen van nesten	
2021	Ontwikkeling voorlichtingsmateriaal LNV: vroeg stadium invasie -> wijdverspreid Provincies blijven maximaal inzetten op bestrijden (bestrijding conform cat. 1 soort i.p.v. cat. 2 soort)	Toename nesten
2022	Voorlichtingsbijeenkomsten Pilot opsporen en verdelgen en zenderen	3 koninginnen gedood/21 nesten verwijderd in Limburg
2023-2026	Opdracht samen met Provincie Brabant	16 koninginnen gedood/69 nesten verwijderd in Limburg (2023)

Balans opmaken eind 2024

Eind 2024, na het huidige bestrijdingsseizoen van de Aziatische hoornaar, zal de balans opnieuw opgemaakt worden. Dan is er een beter beeld van hoe hard de verspreiding gaat, hoeveel nesten er konden worden verwijderd en hoe kosteneffectief de bestrijding is. Er zal dan ook gekeken worden of het financieel haalbaar en wenselijk is om ieder nest te blijven opsporen of dat hier toch anders in geprioriteerd moet gaan worden.

Subsidieregeling invasieve exoten categorie 2 en 3

Van januari 2022 t/m december 2023 was een subsidieregeling²⁹ opengesteld voor terreineigenaren en -beheerders met als doel het ondersteunen van projecten voor onderzoek naar, en bestrijding en beheersing van invasieve exoten die vallen in de tweede provinciale categorie en zijn gelegen binnen het Natuurnetwerk Limburg (exclusief Natura 2000-gebieden). De terreineigenaar of -beheerder kiest daarbij zelf een bij de lokale situatie passende reguliere of alternatieve bestrijdingsmethode.

Daarnaast kon ook subsidie worden aangevraagd voor gebiedsgerichte samenwerking voor de bestrijding van invasieve exoten uit de tweede en derde categorie (opstellen van plannen van aanpak). Dit betrof het grondgebied van een gemeente en één of meerdere andere gemeenten of terreineigenaren of -beheerders.

De subsidieregeling was gericht op het ondersteunen van de bestrijding van invasieve exoten om schade aan de inheemse biodiversiteit tegen te gaan. Herstelmaatregelen (zoals inheemse soorten herplanten) konden deel uitmaken van de bestrijding indien zij noodzakelijk waren voor de bestrijding van de (populatie van een) invasieve exoot.

Geen schade-afhandeling

De subsidieregeling was niet bedoeld voor de afhandeling van schade veroorzaakt door invasieve exoten. De Provincie Limburg vergoedt geen schade die is veroorzaakt door planten of door wilde dieren (uitheems of inheems). Aangezien wilde planten of dieren van niemand zijn, dient een eigenaar en/of -gebruiker zelf aan preventie te doen om schade te voorkomen en zelf eventuele schade te herstellen. Een uitzondering is directe schade die wordt veroorzaakt door beschermde inheemse wilde dieren aan bedrijfsmatige landbouw. Agrariërs kunnen daarvoor een tegemoetkoming aanvragen via BIJ12. Daarnaast ondersteunt Provincie Limburg het treffen van preventieve maatregelen tegen faunaschade aan bedrijfsmatige gewassen of vee door in het wild

²⁹ Nadere subsidieregels Invasieve exoten 2022-2023: <https://www.limburg.nl/@7150/subsidie-invasieve-exoten-2022-2023/>

levende beschermde diersoorten via de 'Nadere subsidieregels preventie faunaschade 2024'. Deze regeling is opengesteld op 17 mei 2024.

Subsidiebudget

Voor (onderzoek van) bestrijding van invasieve exoten uit categorie 2 was voor 2022 en 2023 in totaal € 438.500 subsidiebudget beschikbaar. Daarvan is €152.422 toegekend (en € 153.425 nog in behandeling). Voor de gebiedsgerichte samenwerking voor de bestrijding van soorten uit categorie 2 en 3 was € 138.500 beschikbaar, waarvan € 79.090 is toegekend (en € 6.800 nog in behandeling). Een overzicht van de gesubsidieerde projecten is te vinden in bijlage 2.

Evaluatie van beperkt gebruik subsidieregeling

Hoewel de subsidiemogelijkheden verschillende keren bij de doelgroep onder de aandacht zijn gebracht, is van het beschikbare budget beperkt gebruik gemaakt (40% van het beschikbare subsidieplafond is toegekend). Er is een enquête gehouden om de oorzaken van het lage animo daarvoor te onderzoeken³⁰. De beperkte respons (7 reacties) maakt een eenduidige conclusie lastig, toch komt er een aantal aandachtspunten uit naar voren:

- Regelmatig komen invasieve exoten die bestreden moeten worden voor buiten het Natuur Netwerk Limburg (en dus buiten het bereik van deze subsidieregeling), bv. in uiterwaarden van de Maas, terwijl het bestrijden van invasieve soorten juist hier belangrijk is voor het tegengaan van verspreiding naar NNL en Natura 2000-gebieden.
- Wie categorie 3 soorten wilde bestrijden kon enkel subsidie aanvragen in het kader van gebiedsgerichte samenwerking.
- Het bestrijden van niet-unielijstsoorten die ook niet expliciet in categorie 3 zijn opgenomen, kwam niet in aanmerking voor de subsidieregeling, terwijl een aantal van die soorten wel degelijk een bedreiging vormt voor de Limburgse biodiversiteit.
- Men is te druk met de eigen taakstelling of heeft andere prioriteiten waardoor het indienen van een aanvraag niet uitkwam. Een subsidieaanvraag kost teveel tijd, er zitten teveel (bureaucratische) barrières in het subsidieproces.
- De vereiste cofinanciering en het ontbreken van een tegemoetkoming in proces- en overheadkosten vormden een barrière voor het indienen van een aanvraag.
- Het maximumbedrag van € 50.000 werd te beperkt gevonden gezien de omvang van de problematiek en de vereiste inspanningen.
- Het feit dat de middelen ook binnen 1 jaar uitgegeven moeten worden past niet binnen de aard van de bestrijding van invasieve soorten, dat juist een werk van lange adem is waarbij opvolging en nazorg cruciaal zijn voor een goed resultaat.
- Een subsidieregeling is een ad hoc aanpak waardoor in de bestrijding van invasieve exoten in Limburg geen daadwerkelijke en structurele slag gemaakt wordt.

Er wordt ook een aantal suggesties gedaan:

- Subsidiebereik verbreden naar alle gronden (dus ook buiten Natura-2000 en Natuurnetwerk Limburg-gebieden).
- Verschil tussen categorie 2 en 3 in de subsidieregeling opheffen: ook aanvragen voor soorten uit categorie 3 mogelijk maken voor andere partijen dan gemeenten.
- Voor de subsidieaanvraag de lijst categorie 3 soorten uitbreiden.

³⁰ De enquête is eerst verspreid onder de contactpersonen voor invasieve exoten binnen Limburg en daarna onder de abonnees van de nieuwsbrief van cluster Natuur en Water.

- Behoeftte aan meer sturing en regie door de Provincie op de aanpak invasieve soorten.
- Er is behoefte aan meer structurele middelen voor gebiedsgerichte aanpak in plaats van subsidies.

Het lijkt er dus op dat het format van de subsidieregeling een barrière vormde. De vraag is of een subsidieregeling het meest geschikte instrument is om invulling te geven aan de Provinciale regietaak bij de bestrijding van categorie 2 (en categorie 3) invasieve exoten.

Conclusies

Het College heeft de afgelopen jaren het Limburgse exotenbeleid uitgevoerd conform het Plan van aanpak Invasieve exoten van 2021 en de herprioritering uit 2022.

Categorie 1-soorten: Europese verplichting

Er is maximaal ingezet qua capaciteit en budget op de bestrijding van de wasbeer en de Aziatische hoornaar (1ste categorie) omdat de provincie hierin een duidelijke wettelijke opgave heeft, namelijk geheel verwijderen. Het College wil in 2026 een besluit nemen over het vervolg van de bestrijding van deze invasieve exoten op basis van de actuele situatie. Aan het einde van dat jaar lopen de contracten met de opdrachtnemers af.

Het volledig elimineren van invasieve soorten van de 1ste categorie vraagt om een aanzienlijk budget en een forse inzet. Hoe langer het duurt om een soort geheel verwijderd te krijgen, hoe hoger de kosten van de bestrijding oplopen (bv. flinke toename nesten van de Aziatische hoornaar). Daarom is juist een stevige inzet in het beginstadium cruciaal om de opmars van een invasieve soort een halt toe te roepen en gehele verwijdering mogelijk te houden. Hiervoor is ook gekozen bij de herprioritering in het beleid in 2022.

Er blijven hierdoor weinig middelen over om invulling te geven aan een ander deel van de wettelijke taakstelling voor Unielijstsoorten. Denk hierbij onder meer aan een proactieve aanpak gericht op preventie, vroege detectie, snelle eliminatie, onderzoek naar effectieve bestrijdingsmethoden, actieve monitoring.

Categorie 2-soorten: Europese verplichting

Het College heeft de afgelopen jaren de (gezamenlijke) bestrijding van deze soorten ondersteund door middel van een subsidieregeling. Deze subsidieregeling werd om diverse redenen beperkt gebruikt. Het College wil de subsidieregeling in de huidige vorm dan ook niet voortzetten en wil verkennen welke andere instrumenten mogelijk zijn.

In het werkveld blijkt namelijk duidelijk behoefte te bestaan aan meer regie en ondersteuning van de kant van de Provincie bij de aanpak van invasieve exoten. Daarbij wordt veelvuldig genoemd dat voor een effectieve bestrijding afstemming, samenwerking en kennisuitwisseling essentieel zijn en dat het noodzakelijk is om over eigendoms- en bevoegdheidsgrenzen heen te kijken. Dit wordt ook wel de gebiedsgerichte aanpak genoemd, die ook landelijk voorgestaan wordt en waarin de Provincie Limburg een voortrekkersrol kan spelen.

Landelijke ontwikkelingen

De omvang van de problematiek van invasieve soorten groeit. Het Ministerie van LNV en de provincies hebben aangegeven dat er momenteel onvoldoende middelen beschikbaar zijn en dat het aan het nieuwe kabinet is om een afweging te maken over wat hier nodig is. LNV komt

binnenkort met een landelijk aanvalsplan voor invasieve exoten naar aanleiding van een systeemevaluatie³¹. Als onderdeel van dit aanvalsplan stellen de provincies momenteel een gezamenlijk ambitiedocument op voor de aanpak van wijdverspreide soorten (2de categorie). Het College zal het Limburgse exotenbeleid daar op een later moment op aanpassen, indien dat wenselijk of noodzakelijk is.

Toekomst

Het College wil in plaats van een subsidieregeling voor de categorie 2 en 3 soorten een meer coördinerende en proactieve rol gaan innemen en daarnaast middelen inzetten op “lerend bestrijden”-projecten, “gebiedsgerichte aanpak”-pilots (met gemeenten, waterschappen, ondernemers en terreinbeheerders), en voor het opzetten van een Limburgs invasieve exoten kennis-, ervarings- en samenwerkingsplatform.

Anticiperend op de landelijke koers willen wij dit jaar inventariseren hoe deze regierol beter kan worden vormgegeven. Dit zal resulteren in een plan van aanpak om in plaats van een subsidieregeling de wettelijke opgave om invasieve exoten te bestrijden op een meer structurele manier een impuls te geven

³¹ Ministerie van LNV, Beleidsreactie op evaluatie Exotenverordening en IPBES-rapport over invasieve exoten, dd. 1 maart 2024, TK 26407-151: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2024D07676&did=2024D07676

Bijlage 1 Evaluatie hoofdlijnen beleidsuitvoering

Hieronder wordt per categorie invasieve exoten een overzicht gegeven van de hoofdlijnen van de beleidsuitvoering sinds de vaststelling van het Plan van aanpak begin 2021.

Categorie 1

Landelijk is er een surveillance systeem waarbij de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) de provincie inseint als een nieuwe soort in Limburg wordt waargenomen. Verder wordt via monitoringskanalen waaronder waarneming.nl in de gaten gehouden of categorie 1 soorten (waarvoor een verwijderingsplicht geldt) in de provincie voorkomen zodat hier meteen actie op kan worden ondernomen. Voor faunasoorten kan de Faunabeheereenheid de lokale wildbeheereenheid inschakelen. Voor plantensoorten kan in overleg met terreinbeheerder de bestrijding georganiseerd worden of kan de provincie een bedrijf een opdracht geven.

Van de aan de provincies toegewezen soorten uit deze categorie zijn 12 van de 56 sinds 3 augustus 2016 in Limburg waargenomen volgens de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna)³²: Aziatische hoornaar, wasbeer, de pallas' eekhoorn, Amerikaanse voseekhoorn, rosse stekelstaart, treurmaina, muntjak, grote vlotvaren, zijdeplant, moeraslantaarn, waterhyacint en zwarte dwergmeerval.

In Limburg worden op dit moment uit deze categorie vooral wasberen en Aziatische hoornaars waargenomen en sporadisch een muntjak of rosse stekelstaart of een exemplaar van de genoemde planten.

De zwarte dwergmeerval is in 2022 aan de Unielijst toegevoegd en het Ministerie van LNV en de provincies hebben afgesproken dat deze soort zal worden verwijderd waar dat mogelijk is³³. In het kader van de NEM (Netwerk Ecologische Monitoring) is in 2023 onderzoek uitgevoerd naar hoe op een efficiënte wijze aan- en afwezigheid van de zwarte dwergmeerval is aan te tonen. In 2024 wordt een notitie opgeleverd die helderheid geeft welk vangtuig het best gebruikt kan worden en welke vangstinspanning daarbij minimaal geleverd dient te worden³⁴. Daarna zal de aanpak voor deze soort in Limburg worden bepaald.

Categorieën 2 en 3

De Provincie richt zich voor de bestrijding en/of de beheersing van invasieve exoten uit de tweede en derde categorie op de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland in Limburg (NNL) en de direct hieraan grenzende percelen.

Van de aan de provincies toegewezen invasieve exoten uit categorie 2 zijn 18 van de 18 soorten sinds 3 augustus 2016 in Limburg waargenomen volgens de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna)³², waaronder: reuzenberenklauw, reuzenbalsemien, grote waternavel, waterteunisbloem en de Nijlgans.

Categorie 3 is niet-limitatief, enkele voorbeelden zijn: Aziatische duizendknopen, watercrassula, bamboesoorten en Amerikaanse vogelkers. Binnen de 3de provinciale categorie invasieve exoten

³² Stand van zaken op 17 april 2024

³³ Besluit van de Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) van het Interprovinciaal Overleg (IPO) op 13 april 2023

³⁴ Meetprogramma's voor flora en fauna Kwaliteitsrapportage NEM over 2023: <https://www.netwerkecologischemonitoring.nl/wp-content/uploads/2024/04/Meetprogrammasfloraenfauna2023.pdf>

zijn ook nadere inspanningen verricht: cluster wegbeheer heeft een pilot in de pijplijn voor de bestrijding van de Japanse duizendknoop naast de weg (met als belang verkeershinder te beperken maar ook verdere verspreiding te voorkomen).

Daarnaast wordt de bestrijding en beheersing van invasieve exoten uit de tweede en derde categorie die de biodiversiteit bedreigen in Natura 2000-gebieden in de regel gefinancierd op grond van het Natura 2000-beheerplan (maatwerk). Ook vanuit de Rijksfinanciering voor herstel van stikstofgevoelige Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten en habitattypen (Regeling Specifieke uitkering Programma Natuur, SPUK fase 1) is financiering voor bestrijding van invasieve exoten beschikbaar. Op grond van deze subsidieregelingen is bijvoorbeeld subsidie verleend voor de bestrijding van watercrassula bij de Sibelcogroeve en voor de bestrijding van de grote waternavel in een aantal beken die uitkomen op Natura 2000-gebied. Ook loopt er een onderzoek naar bestrijding van de watercrassula in Sarsven en de Banen.

Bij inrichting en beheer van nieuwe natuur op provinciaal eigendom wordt ook rekening gehouden met eventueel aanwezige of toekomstige mogelijk zich vestigende en te bestrijden invasieve soorten. Dit is vast onderdeel van het inrichtingsplan op hoofdlijnen. Ook bij het Cluster Grond en Vastgoed wordt rekening gehouden met invasieve soorten.

Vergunningen

De Provincie Limburg heeft de Faunabeheereenheid Limburg (FBE) vergunningen (voorheen opdrachten/ ontheffingen) verleend voor de bestrijding van de invasieve exoten van de Unielijst³⁵ (categorieën 1 en 2), zodat onder andere jachtaktehouders deze dieren kunnen bestrijden. Ook voor de soorten van de Unielijst die (nog) niet of sporadisch in Limburg worden waargenomen.

De Faunabeheereenheid Limburg rapporteert jaarlijks over de uitvoering van het faunabeheerplan (waarin ook een hoofdstuk over invasieve exoten is opgenomen) en de inzet van de vergunningen via de jaarrapportages. Het College stuurt deze rapportages naar uw Staten³⁶. De FBE registreert ook waarnemingen van invasieve faunasoorten en verkeersslachtoffers/valwild en levert hiermee een belangrijke bijdrage aan het monitoren van invasieve faunasoorten. In de periode 2023 t/m 10 juni 2024 werden bijvoorbeeld 1 muntjak (cat. 1), 1 wasbeerhond (cat. 2), 74 nijlganzen (cat. 2) en 1 verkeersslachtoffer wasbeerhond geregistreerd. In diezelfde periode werden 2324 nijlganzen afgeschoten (cat. 2).

De door de FBE aangevraagde vergunning voor exoten die niet op de Unielijst staan (categorie 3) is nog in behandeling.

Communicatie

Communicatie met doelgroepen is van belang om te voorkomen dat nieuwe invasieve exoten in de natuur terecht komen of verder worden verspreid door onwetendheid of ondeskundige bestrijding. Ook is het van belang te weten waar ingrijpen niet nodig is en wie waarvoor verantwoordelijk is. Voor enkele soorten zijn 'beslisbomen' en leidraden beschikbaar waarmee aan de hand van een aantal vragen wordt aangegeven of, en zo ja hoe, bestrijding plaats kan

³⁵ Vergunning '2021-38 Invasieve exoten Unielijst' en daarnaast aparte vergunningen voor: muskus- en beverratten (2021-42) & wasberen (2022-05)

³⁶ Jaarrapportage over 2022: GS DOC-00550349

vinden³⁷. De Provincie Limburg heeft een webpagina met het Limburgse Plan van aanpak Invasieve exoten³⁸. De bedoeling was om deze uit te breiden, maar vanwege landelijke ontwikkelingen is dat (nog) niet gebeurd. Landelijk wordt aan uniforme communicatie/voorlichting over invasieve exoten gewerkt door de IPO-taakgroep Invasieve exoten en het Ministerie van LNV. Het Ministerie laat momenteel de opzet van een (breed) landelijk informatiepunt verkennen³⁹.

Budget

Van 2021 tot en met 2023 was per jaar € 300.000 beschikbaar voor het provinciale exotenbeleid: € 100.000 per jaar uit het budget voor de Wet natuurbescherming en € 200.000 per jaar vanuit de intensiveringsmiddelen 'Natuur, Landschap en adaptief water en grondbeleid'. Aan de bestrijding van invasieve exoten uit categorie 1 werd in die periode in totaal maximaal € 300.000 uitgegeven (€ 100.000 per jaar), vooral aan de bestrijding van de wasbeer en in toenemende mate ook aan de bestrijding van de Aziatische hoornaar. De resterende € 600.000 was gereserveerd voor de subsidieregeling voor invasieve exoten 2022-2023: €450.000 voor (onderzoek naar) bestrijding van invasieve exoten uit categorie 2 in het Natuurnetwerk Limburg (exclusief Natura 2000) en € 150.000 voor het opstellen van plannen van aanpak door gemeenten en andere terreinbeheerders voor bestrijding van soorten uit de categorieën 2 en 3 (gebiedsgerichte samenwerking)⁴⁰.

Vanaf 2024 is structureel € 315.000 per jaar beschikbaar voor het provinciale exotenbeleid. Daarvan is in 2024 ongeveer 62% gereserveerd voor de bestrijding van wasberen, 21% voor de opsporing en verdelging van de Aziatische hoornaar en 17% voor onvoorziene uitgaven.

De bestrijding van invasieve exoten binnen de Natura 2000-gebieden als maatregel om de natuurkwaliteit te herstellen of te verbeteren wordt separaat gefinancierd op grond van het Natura 2000-beheerplan. Vanuit het landelijke Programma Natuur komen hiervoor aanvullende financiële middelen beschikbaar via de Regeling Specifieke uitkering Programma Natuur, SPUK fase 2. Randvoorwaarde van deze middelen is, dat het moet gaan om stikstofgevoelige VHR-waarden. Financiering van de bestrijding van invasieve exoten kan ook plaatsvinden via het Programma actieve soortenbescherming.

³⁷ Zie pagina 25 van het Plan van aanpak Invasieve exoten: <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/ec969986-b625-42e4-b956-6b8d41b352e1>

³⁸ <https://www.limburg.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/invasieve-exoten/>

³⁹ Ministerie van LNV, Beleidsreactie op evaluatie Exotenverordening en IPBES-rapport over invasieve exoten: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2024D07676&did=2024D07676

⁴⁰ Het beschikbare subsidieplafond voor aanvragers was lager vanwege aftrek van kosten voor het Cluster Subsidies.

Bijlage 2: Invasieve exoten per provinciale categorie

Toelichting:

Onderstaande lijst is de stand van zaken op 17 april 2024

- De Unielijst is drie keer uitgebreid (2017, 2019, 2022), de vierde uitbreiding wordt momenteel voorbereid. Voor de actuele Unielijst wordt verwezen naar de website van de NVWA: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten>
- De soorten die vet zijn gedrukt zijn sinds augustus 2016 in Limburg waargenomen.
- De Unielijstsoorten die vallen onder de verantwoordelijkheid van het waterschap (muskusrat en beverrat) en de verantwoordelijkheid van het Rijk⁴¹ zijn *niet* in deze bijlage opgenomen.

Categorie 1: te verwijderen Unielijstsoorten	Artikel [1]	Kenmerken [2]	Waarnemingen Limburg sinds 8/2016 [3]
Planten			
Alligatorkruid (<i>Alternanthera philoxeroides</i>)	17	Meerjarige oeverplant die 10 tot 40 cm uitsteekt boven het wateroppervlak. De soort komt niet voor in Nederland en het klimaat is ongeschikt voor vestiging. Het is niet uitgesloten dat dit in de toekomst kan veranderen door klimaatverandering.	Geen
Amerikaans bezemgras (<i>Andropogon virginicus</i>)	17	Een overblijvend gras dat 40 tot 210 cm hoog kan worden. De soort kan zich naar verwachting niet in Nederland vestigen.	Geen
Ballonrank (<i>Cardiospermum grandiflorum</i>)	17	Een subtropische klimplant met vruchten die op ballonnen lijken. De soort kan zich naar verwachting niet in Nederland vestigen.	Geen
Boomwurger (<i>Celastrus orbiculatus</i>)	19a	De boomwurger is een houtige klimplant die zich om de stam en de takken van bomen windt. De stengels kunnen tot 3 meter per jaar in de lengte groeien en de plant kan makkelijk tot 12 meter hoog in bomen klimmen. Bomen waarin de boomwurger omhoog klimt, verzwakken. De groei van de boom vermindert doordat het bladerdek van de boomwurger de lichthoeveelheid vermindert. Door de diktegroei van de boomwurger worden de vaten in de bast van de plant waar de boomwurger zich omheen windt, afgeknepen. De niet-klimmende stengels van de boomwurger verdringen inheemse planten en belemmeren natuurlijke bosverjonging. De boomwurger is gevestigd in diverse EU-lidstaten, waaronder Nederland, en is in de meeste lidstaten beperkt aanwezig.	Geen
Chineze struikklover (<i>Lespedeza cuneata</i>)	17	Een meerjarige plant die 50 tot 100 cm hoog kan worden. De soort kan zich naar verwachting niet in Nederland vestigen.	Geen
Fraai lampenpoetsersgras (<i>Pennisetum setaceum</i>)	17	Een gras dat 150 cm hoog kan worden en bloeit met paarsachtige bloeiaren. Door de vorstgevoeligheid zal de plant geen grote, dichte bestanden vormen en is in Nederland geen effect op de biodiversiteit te verwachten.	Geen

⁴¹ Chinese wolhandkrab, Californische rivierkreeft, geknobbeld Amerikaanse rivierkreeft, gevlekte Amerikaanse rivierkreeft, marmerkreeft, rode Amerikaanse rivierkreeft, roestbruine Amerikaanse rivierkreeft, Amerikaanse zeebaars, fundulus heteroclitus, rugulopteryx okamurae, gestreepte koraalmeerval

Gestekelde duizendknoop (<i>Persicaria perfoliata</i>)	17	Een kruidachtige klimplant van de duizendknoopfamilie. De plant wordt tot 7 meter lang worden en kan per dag wel 15 cm groeien. In het huidige klimaat kan de soort zich niet vestigen, door klimaatverandering kan dit veranderen.	Geen
Gewone gunnera (<i>Gunnera tinctoria</i>)	17	Ook wel reuzenrabarber en mammoetblad genoemd. Een overblijvende plant met bladeren tot wel 2 meter doorsnede. Door de vorstgevoeligheid zal de plant geen grote, dichte bestanden vormen in de Nederlandse natuur.	Geen
Grote vlotvaren (<i>Salvinia molesta</i>)	17	Een drijvende waterplant die 4 tot 35 cm groot wordt, de plant lijkt op kleine vlotvaren, een Europese soort. De soort heeft zich nog niet gevestigd in Nederland maar is wel aangetroffen, daar waar mensen overtollige planten uit vijver of aquarium weggooien in de natuur. De soort kan plaatselijk tijdelijk zuurstofgebrek veroorzaken in voedselrijk water, met een negatief effect op de biodiversiteit.	2: in Maastricht (9/2016) & Mook (9/2021)
Hakea (<i>Hakea sericea</i>)	17	Hakea is een groenblijvende struik of kleine boom die 2-5 m hoog kan worden. De plant heeft donkergroene naaldachtige bladeren met een scherp toegespitste punt. De verwachting is dat de impact op de biodiversiteit groot kan zijn. De plant vormt dichte bestanden waardoor inheemse soorten worden verdrongen, waaronder zeldzame en bedreigde soorten. Hakea heeft zich gevestigd in Frankrijk, Spanje en Portugal. De plant kan zich bij het huidige klimaat ook vestigen in een aantal andere EU-lidstaten in het mediterrane gebied. Bij een extreme klimaatverandering zal de grens van mogelijke vestiging opschuiven naar het noorden, waardoor de plant zich ook kan vestigen in Nederland.	Geen
Hoog pampagras (<i>Cortaderia jubata</i>)	17	Een meerjarig gras dat 2 tot 7 meter hoog kan worden, met rode tot paarsgekleurde pluimen. Deze soort komt niet voor in de Nederlandse natuur, kan zich er wel vestigen.	Geen
Japanse klimvaren (<i>Lygodium japonicum</i>)	17	Een klimmende varen die in het oorsprongsgebied tot 30 meter hoog kan worden. De soort kan zich in het huidige klimaat niet in Nederland vestigen.	Geen
Japans steltgras (<i>Microstegium vimineum</i>)	17	Een eenjarig gras dat 45 tot 105 cm hoog kan worden, lijkt op een kleine bamboe. Deze soort komt niet in Nederland voor.	Geen
Kleine waterteunisbloem (<i>Ludwigia peploides</i>)	19a	Een overblijvende water- en oeverplant die dichte drijvende matten vormt en tot een meter boven het wateroppervlak kan uitsteken. De soort komt voor op een klein aantal locaties in Nederland en kan snel voor veel biomassa zorgen waardoor inheemse planten worden verdrongen, de aanwezige waterdieren verdwijnen en de doorstroming van water wordt belemmerd.	Geen
Kudzu (<i>Pueraria montana</i> var. <i>lobata</i>)	17	Een sterke en snelgroeiende klimplant die tot 15 meter lang wordt. Voor zover bekend komt de soort in Nederland niet voor, het is onduidelijk hoe goed de soort zich hier zou kunnen handhaven en verspreiden.	Geen
Mesquite (<i>Prosopis juliflora</i>)	17	Meerjarige, soms struikachtige houtige plant die 3 tot 12 meter hoog kan worden, met takken die stekels kunnen hebben. De soort komt niet in Nederland voor en kan zich in het huidige klimaat niet vestigen.	Geen
Moeraslantaarn (<i>Lysichiton americanus</i>)	19a	Een overblijvende, forse plant met bladeren die 40 tot 120 cm lang kunnen worden, een bloeiende plant kan tot 1,5 meter hoog worden, de bloemen geuren onaangenaam. In Nederland zijn een paar populaties verspreid over het hele land in de groene ruimte, daarnaast zijn ze aanwezig in wisselende populaties in parken en tuinen. De planten breiden zich langzaam maar gestaag uit en verdringen de overige vegetatie. Moeraslantaarn groeit in moerasbossen die bedreigde planten bevatten.	9 verspreid over Limburg (2021 t/m 2023)

Oosterse hop (<i>Humulus scandens</i>)	17	Een eenjarige klimplant met bleek geelgroene bloemen, lijkt op de inheemse hop. De Oosterse hop komt niet voor in de Nederlandse natuur en kan zich in het huidige klimaat niet vestigen.	Geen
Perzische berenklaauw (<i>Heracleum persicum</i>)	17	Deze soort lijkt sterk op reuzenberenklaauw, het is een hoog kruid met een dikke penwortel en grote schermvormige bloeiwijze. Bij aanraking in combinatie met zonlicht kan de soort ernstige huidbeschadigingen bij mensen veroorzaken. Voor zover bekend komt deze soort in Nederland nog niet voor.	Geen
Roze rimpelgras (<i>Ehrharta calycina</i>)	17	Een meerjarig gras, met halmen van 30 tot 70 cm hoog en rood tot purper gekleurde bladeren. In het voorjaar met rode pluimen. De soort komt niet voor in Nederland en kan zich hier niet vestigen.	Geen
Schijnambrosia (<i>Parthenium hysterophorus</i>)	17	Eenjarig onkruid dat meestal 30-90 cm hoog wordt en onder gunstige omstandigheden wel tot 1,5-2 meter. Het Nederlandse klimaat is vooralsnog ongeschikt voor de vestiging van deze soort.	Geen
Smalle theeplant (<i>Gymnocoronis spilanthoides</i>)	17	Een meerjarige oeverplant die opgaande stengels kan vormen die tot 1,5 meter hoog zijn en die witte bloemen vormt. De soort komt niet voor in de Nederlandse natuur en de verwachting was dat de plant zich niet kan vestigen in het huidige klimaat. Toch is de soort in 2019 in stedelijk gebied waargenomen en heeft het de winter overleefd.	Geen
Sosnowsky's berenklaauw (<i>Heracleum sosnowskyi</i>)	17	Deze soort lijkt sterk op reuzenberenklaauw; grote overblijvende plant, tot 2-3 m hoog kruid met dikke penwortel en grote schermvormige bloeiwijze. Voor zover bekend komt de soort niet voor in Nederland.	Geen
Struikaster (<i>Baccharis halimifolia</i>)	17	Een struik of kleine boom tot 4 meter hoog. De plant is giftig, schapen gaan dood als ze er teveel van eten. Deze soort komt incidenteel voor in Nederland, dankzij snel menselijk ingrijpen is de soort in twee natuurgebieden verdwenen.	Geen
Talgboom (<i>Triadica sebifera</i>)	17	Deze boom kan 20 tot 30 meter hoog worden. Deze soort komt in Nederland voor in een aantal kassen in botanische tuinen. De soort kan zich niet in dit klimaat in de natuur vestigen vanwege te lage winterse temperaturen.	Geen
Waterhyacint (<i>Eichhornia crassipes</i>)	19a	Een drijvende waterplant met bladstelen tussen de 6 -30 cm lang, waarvan de bloemen lijken op die van hyacinten. In ons klimaat bloeit de plant nagenoeg niet. De Waterhyacint komt in heel Nederland verspreid voor, maar sterft af in de winter. De plant kan zich daarom niet vestigen.	1: in Maastricht (9/2016)
Wilgacacia (<i>Acacia saligna</i>)	17	Een groenblijvende struik of kleine boom die 2 tot 6 (maximaal 10) meter hoog wordt met bolvormige heldergele bloemen. Deze soort komt in Nederland niet voor en kan zich in het huidige klimaat niet vestigen.	Geen
Zijdeplant (<i>Asclepias syriaca</i>)	19a	Een vaste plant die 1,5 meter hoog kan worden, aan de buitenkant van de zaden zitten zijdeachtige witte draden. Vandaar de naam. In de handel is de plant ook bekend als reuzenzijdeplant, papegaaienplant en parkietjesplant. Het melksap is giftig voor zoogdieren (zoals schapen en runderen) en geeft problemen bij begrazing en hooien in natuurgebieden. De soort komt in Nederland zeer weinig voor, er zijn een paar geïsoleerde populaties. Er zijn vooralsnog geen aanwijzingen dat inheemse soorten verdrongen worden.	38 verspreid over Limburg (2017 t/m 2023)
Dieren			

Afrikaanse klauwkikker (Xenopus laevis)	17	De Afrikaanse klauwkikker is circa 9 cm (mannetjes) tot 12 cm (vrouwtjes) groot. Het dier heeft een afgeplatte kop en lichaam en kleine ronde ogen boven op de kop. De huid is glad en de kleur is donkergrijs tot groenbruin met een lichtere bulk. Verwacht wordt dat de Afrikaanse klauwkikker een matige impact heeft op de biodiversiteit in Nederland. De kans op introductie van een hoogpathogene ziektevariant (bijvoorbeeld van B. dendrobatidis) is echter groot, waardoor een groot effect op amfibieën-populaties mogelijk is. Er zijn geen gevestigde populaties van de Afrikaanse klauwkikker in de Nederlandse natuur.	Geen
Amerikaanse stierkikker (Lithobates catesbeianus, Synoniem Rana catesbeiana)	17	Deze kikker is veel groter dan de inheemse kikkers. Hij heeft een kop-romplengte van 15-20 cm, hij is olijfgroen tot geelbruin, vaak met een vlekkenpatroon op de rug. De mannetjes hebben een goed herkenbare luide roep. Voor zover bekend zijn er geen populaties meer aanwezig in Nederland. Voorheen was hij gevestigd in twee vijvers in Limburg, deze populaties zijn succesvol weggevangen.	Geen
Amerikaanse voseekhoorn (Sciurus niger)	17	Deze eekhoornsoort varieert nogal van kleur, afhankelijk van het gebied waar hij vandaan komt. De soort is een stuk groter dan de inheemse rode eekhoorn, de volwassen dieren wegen gemiddeld 500-1000 gram, tweemaal zo zwaar als de Nederlandse. De soort heeft zich nog niet gevestigd in Europa, de verwachting is wel dat hij zich in Nederland kan vestigen.	1 (Overloon, 2022)
Amoergrondel (Percottus glenii)	17	Een bruin gevlekte baarsachtige vis met een maximale lengte van 25 cm. Hij predeert op, en concurreert met inheemse vissen, amfibieën en macrofauna. Hij kan drager zijn van tientallen verschillende parasieten waarbij overdracht naar inheemse soorten mogelijk is. Amoergrondel kan de meest dominante soort in een watersysteem worden, met een vergelijkbaar effect als de zonnebaars. Voor zover bekend komt deze soort nog niet in Nederland voor. Hij zou hier zich prima kunnen vestigen.	Geen
Axishert (Axis axis)	17	Het axishert is een middelgroot hert met een schouderhoogte van 85-95 cm. De vacht is roodbruin met kleine witte vlekken. Van de nek tot de staart loopt een donkere streep. Ze hebben een witte keelvlek en ook de onderzijde is wit. De mannelijke herten hebben een gewei dat gemiddeld 65-75 cm lang wordt. Het effect van het axishert op de biodiversiteit is vergelijkbaar met dat van inheemse herten, maar het axishert kan de door hoefdieren veroorzaakte druk op de omgeving vergroten. Het axishert heeft zich in de EU tot nu toe alleen gevestigd in Kroatië. De verwachting is dat dit hert zich bij het huidige en verwachte toekomstige klimaat kan vestigen in bijna alle lidstaten, waaronder Nederland.	Geen
Aziatische hoornaar (Vespa velutina)	17 (19)	De Aziatische hoornaar is een grotendeels zwarte wesp, met een oranje gezicht en op zijn lijf een smalle, gele band vooraan en een brede oranje band achteraan. De koningin is maximaal 3 cm groot, de werksters tussen de 17 en 24 mm. Deze hoornaar eet allerlei insecten waardoor het aantal afneemt, hetgeen invloed heeft op de bevruchting van planten. In Nederland is in 2017 voor het eerst een nest waargenomen, medio 2020 zijn er op meerdere plekken nesten waargenomen, waaronder in Limburg.	1039: overal in Limburg, met een zwaartepunt in Zuid-Limburg (2020-2024)
Channa argus	17	Channa argus (geen Nederlandse naam, in het Engels 'northern snakehead' genoemd) behoort tot de familie slangenkopvissen (Channidae). Het is een zoetwatervissoort die tot 100 cm lang kan worden. De soort heeft een lang torpedovormig lichaam dat naar de staart taps toeloopt. Op basis van het dieet van de vissoort wordt het negatieve effect op inheemse aquatische gemeenschappen in de EU ingeschat als groot. Channa argus heeft zich voor zover bekend nog niet	Geen

		gevestigd in de EU, maar kan zich bij het huidige klimaat in meerdere lidstaten vestigen, waaronder Nederland.	
Dwergvuurmier (<i>Wasmannia auropunctata</i>)	17	De dwergvuurmier is licht- tot goudbruin van kleur, het achterlijf is vaak donkerder. De dwergvuurmier heeft zich tot nu toe alleen gevestigd in één gebied in Zuid-Spanje. Deze mier is zeer invasief; in het Spaanse gebied waar de dwergvuurmier gevestigd is, zijn geen inheemse mierensoorten meer aangetroffen. Deze soort is in Nederland een paar keer aangetroffen bij een importinspectie (voor het eerst in 1988) en ook in Italië, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk zijn incidentele vondsten gedaan. Alleen een (kolonie met) koningin vormt een risico voor vestiging. De dwergvuurmier kan zich bij het huidige en verwachte toekomstige klimaat vestigen in een aantal zuidelijke EU-lidstaten, maar niet in Nederland. In Nederland kan deze mier zich alleen vestigen in permanent verwarmde gebouwen.	Geen
<i>Gambusia affinis</i>	17	<i>Gambusia affinis</i> (geen Nederlandse naam, in het Engels 'western mosquitofish' genoemd) is een muskietenvis uit de familie van levendbarende tandkarpers (Poeciliidae). De vissoort is circa 4 cm lang en heeft een grijze tot bruine kleur en een bovenstandige bek, die aangepast is om zich aan het wateroppervlak te voeden. De verwachting is dat <i>G. affinis</i> door predatie en competitie een groot negatief effect kan hebben op kleine (endemische) vissoorten in het mediterrane gebied. In Europa is <i>G. affinis</i> voor zover bekend gevestigd in een meertje in Italië. In het huidige klimaat en bij verwachte klimaatverandering kan <i>G. affinis</i> zich in meerdere Europese landen vestigen, waaronder Nederland.	Geen
<i>Gambusia holbrooki</i>	17	<i>Gambusia holbrooki</i> (geen Nederlandse naam, in het Engels 'eastern mosquitofish' genoemd) is een muskietenvis uit de familie van levendbarende tandkarpers (Poeciliidae). De vissoort is circa 5 cm lang en is doorschijnend grijs van kleur met een blauwachtige glans op de flanken en een zilverkleurige buik. <i>G. holbrooki</i> is nauw verwant aan <i>G. affinis</i> . <i>G. holbrooki</i> heeft door predatie en competitie een groot negatief effect op kleine (endemische) vissoorten in het mediterrane gebied. <i>G. holbrooki</i> is gevestigd en invasief in meerdere Zuid- en Oost-Europese landen. In het huidige klimaat en bij verwachte klimaatverandering kan <i>G. holbrooki</i> zich ook vestigen in meer noordelijk gelegen landen, waaronder Nederland.	Geen
Gewone koningsslang (<i>Lampropeltis getula</i>)	17	De gewone koningsslang wordt ook wel kettingslang genoemd. Een volwassen slang is tussen de 90 en 122 cm lang. De soort vertoont een aanzienlijke variatie in kleurpatroon. Sommige individuen hebben een donkerbruine of zwarte grondkleur, andere hebben een lichtbruine grondkleur. De slang kan een grote impact hebben op de biodiversiteit, met name door predatie en in mindere mate ook door concurrentie en verspreiding van ziekten. De gewone koningsslang is waargenomen in diverse EU-landen. Tot dusver is vestiging uitsluitend bekend van het Canarische eiland Gran Canaria (Spanje). De soort kan zich niet in Nederland vestigen, ook niet bij een extreme klimaatverandering.	Geen
Grijze eekhoorn (<i>Sciurus carolinensis</i>)	17	Deze eekhoorn heeft een grijze vacht met een bruine waas erover en een witte buik. De staart is lang, de oren hebben geen pluimen. Een volwassen dier is iets zwaarder dan de inheemse soort, gemiddeld 510 gram. De soort is in Nederland niet gevestigd, wel wordt af en toe een los exemplaar waargenomen in de natuur. In het buitenland is de schade groot daar waar de grijze eekhoorn is gevestigd: hij verdringt de inheemse rode eekhoorn.	Geen
Heilige ibis (<i>Threskiornis aethiopicus</i>)	17	Een overwegend witte vogel met een gedeeltelijk zwarte nek en zwarte poten. De kop is kaal en zwart, de snavel is zwart en naar beneden gebogen, de vleugeleinden zijn zwart. Een volwassen exemplaar is tussen de 65 en 90 cm hoog en weegt	Geen

		ongeveer 1,5 kilo. Het is waarschijnlijk dat de meeste wetlands met een Natura 2000-status gekoloniseerd kunnen worden. Na een stijging tot 12 broedparen in 2007 daalde het aantal broedparen, in 2015-2017 was er één broedpaar in de Wieden.	
Indische mangoeste (<i>Herpestes javanicus</i>)	17	Mangoesten zijn een familie van kleine, katachtige roofdieren. Deze soort is een kleine, slanke variant met korte poten, een langwerpige kop met een puntige snuit en kleine oren. Het is een roofdier dat leeft van de jacht op met name amfibieën, reptielen en (zee)vogels. Voor zover bekend komt deze soort niet voor in Nederland, het klimaat lijkt te nat (en koud) voor vestiging.	Geen
Huiskraai (<i>Corvus splendens</i>)	19a	De huiskraai heeft een donkergrijs tot zwart verenkleed, met een grijze kraag over de achterkop, hals en borst. De vogel heeft een tamelijk lange en stevige snavel en een steil voorhoofd. Hij is iets groter dan de kauw en iets kleiner dan de zwarte kraai. De huiskraai is in staat om door het dominante groepsgegedrag kauwen, eksters en mogelijk ook zwarte kraaien en meeuwen wegconcurreren. In Nederland is er geen broedpopulatie meer na actieve verwijdering.	Geen
Muntjak (<i>Muntiacus reevesi</i>)	19a	De muntjak is een gedrongen, kleine hertachtige, schouderhoogte is 43 tot 52 cm, de kop-romplengte is 80-90 cm. Het zijn selectieve eters die gevarieerd en kwalitatief goed voedsel nodig hebben. Effect op bossen is dat ze jonge aanplant en struiken aanvreten. De plant- en vogelsoorten die mogelijk nadeel ondervinden van de aanwezigheid van deze soort zijn geen van alle bedreigde soorten. Er worden muntjaks in de natuur gesignaleerd maar er zijn geen bewijzen van vestiging.	6: verspreid over Limburg (2016, 2017, 2020, 2023)
Nieuw-Zeelandse landplatworm (<i>Arthurdendyus triangulatus</i>)	17	Dit is een grote landplatworm die maximaal 20 cm lang en 1 cm breed kan worden. Hij is bedekt met kleverig slijm. Het is een hermafrodit en produceert glanzende, zwarte eicapsules. Eén eicapsule kan de start zijn van een populatie. Hij is een predator van regenwormen en kan de biomassa van regenwormen behoorlijk reduceren, hetgeen een behoorlijke impact kan hebben op de bodemvruchtbaarheid en voedselbronnen voor diverse dieren. Deze soort verspreidt zich door potplanten en komt niet voor in Nederland, maar kan zich naar verwachting wel vestigen.	Geen
Pallas' eekhoorn (<i>Callosciurus erythraeus</i>)	19a	Deze soort is een bruingroen gekleurde eekhoorn, de buik is vaak oranje. De staart is lang, bruinig aan de voorkant en grijs aan de achterkant. Een volwassen dier weegt tussen de 280-420 gram en lijkt daarmee op de Nederlandse inheemse rode eekhoorn. Er kan schade aan bomen en productiebossen ontstaan omdat deze soort de schors stript waardoor het risico op infecties van schimmel toeneemt. De Pallas' eekhoorn is waarschijnlijk niet meer aanwezig in Nederland, populaties in Limburg zijn weggevangen.	34: bij America (2017)
Rode neusbeer (<i>Nasua nasua</i>)	17	De rode neusbeer lijkt op een wasbeer, met een lange, spitse en flexibele snuit die over de onderkaak uitsteekt. Hiermee zoekt hij op de grond en onder afgevalen bladeren naar voedsel. Voor zover bekend komt de soort niet in Nederland voor, alleen het mediterrane klimaat lijkt geschikt voor vestiging.	Geen
Rode vuurmier (<i>Solenopsis invicta</i>)	17	De rode vuurmier is roodbruin met een donkerder achterlijf. Een kolonie kan snel groot worden. In andere delen van de wereld heeft de rode vuurmier grote impact op de biodiversiteit. De rode vuurmier heeft zich nog niet gevestigd in de EU-lidstaten, maar worden wel af en toe bij importinspecties aangetroffen, ook in Nederland. Alleen een (kolonie met) koningin vormt een risico voor vestiging. De rode vuurmier kan zich bij het huidige en verwachte toekomstige klimaat niet in Nederland vestigen. Wel kan de rode vuurmier zich in Nederland vestigen in permanent verwarmde gebouwen.	Geen

Roodbuikbuulbuul (<i>Pycnonotus cafer</i>)	17	De roodbuikbuulbuul is een ongeveer 21 cm lange vogel met bruine veren. De kop is zwart en heeft een kuif, de onderbuik is lichtgrijs. Onder de staart bevindt zich een rode vlek, waaraan de vogel zijn naam te danken heeft. De roodbuikbuulbuul eet een verscheidenheid aan vruchten, bessen, bloemen, knoppen, insecten en kleinere (of jonge) gewervelde prooien zoals hagedissen. In diverse gebieden buiten de EU is het een soort waar men in de groente- en fruitteelt last van heeft. De roodbuikbuulbuul heeft zich in de EU tot nu toe alleen gevestigd in Spanje. De vogel is ook waargenomen in België en Nederland. De vogel kan zich bij het huidige en verwachte klimaat niet vestigen in Nederland.	Geen
Rosse stekelstaart (<i>Oxyura jamaicensis</i>)	19a	Een kleine eend die al duikend onder water naar voedsel zoekt. Volwassen mannetjes hebben een blauwe snavel, een wit gezicht, zwarte kopkap en een roodbruin lichaam. De kleuren van vrouwtjes en jonge vogels zijn minder uitgesproken. De rosse stekelstaart heeft in Nederland geen effecten op inheemse soorten. De soort is aanwezig in Nederland, met name in het westen.	Ongeveer 20 94: vooral bij Itteren en verder midden-Limburg (2016-2023)
Thaise eekhoorn (<i>Callosciurus finlaysonii</i>)	17	De Thaise eekhoorn kent vele ondersoorten met een grote variatie in kleur. De dieren zijn circa 19 cm lang (zonder staart) en hebben geen oorpluimen. Er zijn geen gegevens over het effect op andere soorten en ecosystemen in Europa. Maar effecten zijn waarschijnlijk, gezien de ervaringen met andere geïntroduceerde en gevestigde uitheemse <i>Callosciurus</i> -soorten. Door concurrentie en ziekteoverdracht is er mogelijk een negatief effect op inheemse eekhoornsoorten en mogelijk is er ook een negatief effect op bosvogels en slaapmuizen (<i>Gliridae</i>). De Thaise eekhoorn heeft zich in de EU alleen gevestigd in Italië, op twee locaties. Onder de huidige klimatologische omstandigheden zal naar verwachting een aantal mediterrane EU-lidstaten geschikt zijn voor vestiging. In Nederland kan deze eekhoorn zich naar verwachting alleen vestigen bij een extreme klimaatverandering.	Geen
Treurmaina (<i>Acridotheres tristis</i>)	17	Deze vogel is 22-25 cm groot, heeft een bruine kleur met een grijszwarte kap, gele poten en gele snavel en een naakte gele huid rondom het oog. Treurmaina heeft zich niet gevestigd in de Nederlandse natuur. De soort kan een treurplaag worden voor de landbouw, vooral wanneer insecten schaars zijn. De vogel kan zich in het huidige klimaat enkel vestigen in een Mediterraan klimaat, bij klimaatverandering kan de grens voor mogelijke vestiging opschuiven naar het noorden, ook richting Nederland.	1 (Hatert, 2021)
Tropische vuurmier (<i>Solenopsis geminata</i>)	17	De tropische vuurmier kan rood van kleur zijn (vaak in open gebieden), maar ook erg donker bruinrood (vaak in beboste gebieden). Buiten de EU heeft de tropische vuurmier grote impact op de biodiversiteit. De tropische vuurmier heeft zich nog niet gevestigd in de EU-lidstaten. Werksters worden af en toe bij importinspecties aangetroffen, ook in Nederland. Alleen een (kolonie met) koningin vormt een risico voor vestiging. De tropische vuurmier kan zich bij het huidige en verwachte klimaat niet vestigen in Nederland. Mogelijk wel in permanent verwarmde gebouwen.	Geen
Wasbeer (<i>Procyon lotor</i>)	17	De wasbeer is een opvallend roofdier, met een schouderhoogte van ca. 35 cm en inclusief staart is hij 70 tot 85 cm lang. Kenmerkend is het zwarte masker en de 4 tot 7 zwarte staartringen. Een volwassen exemplaar weegt tussen de 5 en 10 kilo. Wasberen zijn actief in de schemer en de nacht. Ze zijn alleseters en eten vooral voedsel dat eenvoudig te bemachtigen is, zoals eieren, kuikens en volwassen (water)vogels. Predatie kan lokaal voor (ernstig) bedreigde soorten incidenteel een rol spelen. En de wasbeer kan drager zijn van de wasbeerspoelworm. In Nederland, en vooral Limburg, wordt de wasbeer regelmatig waargenomen.	465: verspreid over provincie, maar vooral in Zuid-Limburg (2016-2024)

Zwarte dwergmeerval (Ameiurus melas)	19a	De zwarte dwergmeerval is een zoetwatervis die tot ongeveer 35 centimeter lang wordt, maar in Nederland blijft de soort kleiner (22 cm). De vis heeft een afgeplatte kop met acht bekdaden. De zwarte dwergmeerval is lastig te onderscheiden van de bruine dwergmeerval (Ameiurus nebulosus). De zwarte dwergmeerval is doorgaans donkerder van kleur. Naar verwachting veroorzaakt de soort een matig effect, gebaseerd op studies naar het dieet van de zwarte dwergmeerval in Noord-Amerika en het Iberische Schiereiland. De vis predeert op inheemse soorten zoals mollusken, vissen en amfibieën, en draagt daardoor potentieel bij aan een afname van de populatieomvang van bedreigde diersoorten. De zwarte dwergmeerval is wijdverspreid in de EU en heeft zich ook gevestigd in Nederland. In enkele Zuid-Nederlandse geïsoleerde vennen heeft de soort hoge dichtheden bereikt. De verspreiding over Nederland is relatief onzeker vanwege misidentificatie met de bruine dwergmeerval.	18: vooral in omgeving van Venlo en Sittard-Geleen (2016-2023)
Zwarte vuurmier (Solenopsis richteri)	17	De zwarte vuurmier is (erg) donker roodbruin van kleur. De zwarte vuurmier kan mogelijk de interacties tussen planten en insecten beïnvloeden door een vermindering van de aantallen lokaal voorkomende mieren en het aantal soorten mieren. De zwarte vuurmier heeft zich nog niet gevestigd in de EU. Deze mier wordt zelden aangetroffen bij importinspecties; in de EU-lidstaten geen enkele keer. Alleen een (kolonie met) koningin vormt een risico voor vestiging. De zwarte vuurmier kan zich waarschijnlijk bij het huidige en verwachte klimaat niet vestigen in Nederland. Mogelijk wel in permanent verwarmde gebouwen.	Geen

Categorie 2: te beheersen Unielijstsoorten	Artikel [1]	Kenmerken [2]	Waarnemingen Limburg sinds 8/2016 [3]
Planten			
Afghaanse duizendknoop (Persicaria wallichii synoniem Koenigia polystachya)	19b	De Afghaanse duizendknoop is een overblijvende plant die 30 tot maximaal 150 cm hoog kan worden. De bladeren zijn langwerpig, 8-20 cm lang en hebben een lang toegespitste top en een afgeknotte of iets hartvormige bladvoet en zijn en aan de onderzijde vaak behaard. De plant bloeit van augustus tot en met oktober met crème-witte, soms iets roze kleine bloemen. Het effect op biodiversiteit lijkt minder groot dan bij de overige Aziatische duizendknopen. De Afghaanse duizendknoop kan andere vegetatie verdringen. Gezien de ervaringen in België en het Verenigd Koninkrijk met Afghaanse duizendknoop lijkt het waarschijnlijk dat de plant de stabiliteit van dijken en oevers van watergangen kan ondermijnen door het wegconcurreren van de (gras)vegetatie. De Afghaanse duizendknoop is gevestigd in diverse EU-lidstaten, waaronder ook beperkt in Nederland. De plant groeit voornamelijk op niet beheerde standplaatsen, zoals langs beken, taluds langs bermen en spoorbanen, bosranden en op ruderaal terreinen.	5: tussen Venlo en Blitterswijk
Grote waternavel (Hydrocotyle ranunculoides)	19b	Een overblijvende oeverplant die in de oever wortelt en lange stengels vormt met brede bladeren die op het wateroppervlak drijven. De plant groeit zeer snel tot dichte matten en kunnen daardoor de doorstroming van watergangen belemmeren en bij gemalen, stuwen en andere waterwerken ophopen. Alle	1042: vooral in Noord- en Midden Limburg

		inheemse waterplanten worden verdrongen door licht- en zuurstofgebrek. De soort is wijd verspreid over heel Nederland.	
Hemelboom (Ailanthus altissima)	19b	Een 25 tot 30 meter hoge boom met lange bladeren die bestaan uit 9 tot 25 deelblaadjes, met enorme groeikracht. De wortels van deze soort scheiden stoffen af die de groei van omringende planten negatief beïnvloeden en daarmee een bedreiging zijn voor beschermde, bedreigde inheemse planten van graslanden, bosranden en rivierbegeleidende bossen.	412: verspreid over Limburg, met een zwaartepunt in Zuid-Limburg
Ongelijkbladig vederkruid (Myriophyllum heterophyllum)	19b	Een groenblijvende waterplant met veervormige bladeren in kransen, de bloeistengels steken 3 tot 15 cm boven het water uit en bloeien zelden. De soort is zeer competitief en kan een zeer dichte vegetatie vormen waardoor inheemse ondergedoken waterplanten en inheemse vissen worden verdrongen. De soort komt met name op de zandgronden en in stedelijk gebied algemeen voor in Nederland.	7: vooral in Zuid-Limburg (2018, 2019, 2023)
Parelvederkruid (Myriophyllum aquaticum)	19b	Een overblijvende waterplant die bij voorkeur wortelt op de overgang van land naar water, de stengels kunnen tot 2 meter lang worden en steken enkele decimeters boven het water uit. De dichte matten belemmeren de doorstroming van water en het afsterven van grot massa's kan in stilstaand water leiden tot zuurstofgebrek in het water, met een negatief effect op andere waterorganismen en leiden tot vissterfte. De soort komt wijd verspreid voor in heel Nederland.	337: verspreid over provincie
Reuzenbalsemien (Impatiens glandulifera)	19b	Een eenjarig kruid dat 2,5 meter hoog kan worden, waarvan de zaden maximaal 2 jaar kiemkrachtig zijn. De soort komt wijd verspreid in Nederland voor en concurreert om ruimte, licht en nutriënten met inheemse soorten.	3572: verspreid over provincie, vooral langs Maas en beken
Reuzenberenklauw (Heracleum mantegazzianum)	19b	Een grote overblijvende plant die 2 tot 3 meter hoog kan worden, met bladeren tot wel een meter lang, de zaden blijven tot 7 jaar kiemkrachtig. Verwarring is mogelijk met de inheemse gewone berenklauw. Reuzenberenklauw kan dichte vegetaties vormen waarbij andere plantensoorten, met uitzondering van bomen, volledig worden verdrongen	2741: verspreid over provincie en vooral in Zuid- en Noord-Limburg
Smalle waterpest (Elodea nuttallii)	19b	Een ondergedoken waterplant met stengels die 4 meter lang kunnen worden. De soort komt wijdverspreid in Nederland voor. De Smalle waterpest is een zeer snelle groeier die sloten, kleine kanalen of vijvers geheel kan opvullen waardoor de oorspronkelijke waterplanten worden verdrongen. Dit heeft ook invloed op populaties van ongewervelde dieren en vissen. De soort kan zich vestigen in gebieden met hoge ecologische waarde, zoals Natura 2000-gebieden.	715: verspreid over Limburg
Verspreidbladige waterpest (Lagarosiphon major)	19b	Een in de bodem wortelende waterplant, waarvan de broze stengels groeien tot aan het wateroppervlak waar ze parallel daaraan kerstboomachtig vertakken. De soort komt in grote delen van Nederland voor, met name in stedelijke omgeving. Ofschoon de plant de Nederlandse winters overleeft is de terugval in biomassa erg groot waardoor er nog geen grote schade is voor inheemse planten, vissen en andere dieren.	17
Watersla (Pistia stratiotes)	19b	Watersla is een drijvende waterplant. De bleekgroene bladeren zijn fluweelachtig behaard en staan in een rozet. De plant heeft onaanzienlijke bloemen die verborgen zitten tussen de bladeren. Voortplanting vindt plaats doordat de uitlopers met nieuwe rozetten afbreken. In voedselrijk, stilstaand water kan de plant zich zo snel voortplanten dat in een zomer één plant ervoor kan zorgen dat aanzienlijke delen van het water bedekt worden. De plant vormt dan dichte drijvende matten, die inheemse onderwaterplanten kunnen verdringen. Watersla kan zich bij het huidige klimaat alleen vestigen in het mediterrane gebied. Wel komt watersla in de zomermaanden in Nederland verspreid en kortstondig voor, vooral in niet-natuurlijke (en meestal stedelijke) wateren maar sterft af in de winter. Als de klimaatverandering doorzet volgens de verwachte scenario's,	11: o.a. in Heythuysen, Heerlen en Maastricht

		dan is het mogelijk dat het Nederlandse klimaat wel matig geschikt wordt voor vestiging van watersla.	
Wartereunisbloem (Ludwigia grandiflora)	19b	De overblijvende plant wortelt in de oevertone en vormt matten die op het wateroppervlak drijven en die tot 80 cm boven het water uitsteken. Deze soort heeft grote gele bloemen in de bladoksels van de bovenste bladeren. De soort kan snel voor biomassa zorgen en vormt dichte matten. Deze belemmeren een goede doorstroming van water waardoor inheemse planten worden verdrongen en de aanwezige waterdieren verdwijnen, op enkele slakken en bloedzuigers na. Ook vissterfte kan voorkomen door zuurstofgebrek in het water. Deze soort komt verspreid over heel Nederland voor.	386: vooral Midden-Limburg, o.a. Molenplas bij Stevensweert
Waterwaaier (Cabomba caroliniana)	19b	Een waterplant die in de waterbodem wortelt, met tegenstaande waaivormig blad, alleen de witte bloemen steken boven het water uit. De soort is zeer competitief waardoor sloten, kanalen en kleine wateren dichtslibben, hierdoor verdwijnen bijna alle inheemse ondergedoken waterplanten. Daarnaast kan afsterven zorgen voor zuurstofgebrek met een negatief effect op andere waterorganismen. Deze soort komt voor op een aantal locaties, verspreid over heel Nederland.	5: verspreid over Limburg
Dieren			
Blauwband (Pseudorasbora parva)	19b	Een kleine karperachtige vis met een maximale lengte van 10 cm. Een opvallend kenmerk is de donkere band die over de hele flank loopt. De blauwband kan een parasiet bij zich dragen die de sterftekans kan verhogen en het voortplantingssucces van inheemse soorten kan verlagen. De blauwband is op enkele plekken in Nederland gevestigd, met name langs de grote rivieren.	531: verspreid over Limburg
Lettersierschildpad (Trachemys scripta) [4]	19b	De drie ondersoorten van de Lettersierschildpadvrouwtjes hebben een maximale schildlengte van 30 cm. De mannetjes blijven duidelijk kleiner. De diverse soorten kenmerken zich door gele of rode vlekken, aan de zijkanen van de kop, op de wangen of door middel van lengtestrepen. De geelbuikschildpad, de geelwangschildpad en de roodwangschildpad is wijd verspreid in Nederland waargenomen, vaak ontsnapt of losgelaten. Er zijn nog geen gevestigde populaties aanwezig. Door klimaatverandering kan dat veranderen als de voortplantingsmogelijkheden groter worden.	401: verspreid over Limburg
Nijlgans (Alopochen aegyptiacus)	19b	De nijlgans is geen gans, hij is verwant aan de bergeend. De vogel is grijsbruin, de rug en vleugels zijn donkerder. Opvallend is de zwarte vlek op de borst en de zwarte vlek rond het oog. De nijlgans broedt voornamelijk in bomen en eet hoofdzakelijk planten met een voorkeur voor voedselrijk gras. De nijlgans vertoont agressief gedrag ten opzichte van andere vogels waardoor deze verdrongen worden en minder foerageergebied hebben. De nijlgans komt voor in Natura 2000-gebieden en kan beschermde soorten bedreigen. Deze soort heeft zich duurzaam en wijdverspreid gevestigd in Nederland.	32 674: verspreid over provincie
Siberische grondeekhoorn (Tamias sibiricus)	19b	Deze soort is een bruinigrijze, oker- of zandkleurige eekhoorn met op zijn rug vijf zwartbruine lengtestrepen. Een volwassen dier weegt tussen de 50 en 120 gram en is dus een stuk kleiner dan de inheemse rode eekhoorn. In België is er mogelijk een negatief effect op vogels die op de grond broeden. Het is onhelder wat het effect is van deze soort op de inheemse rode eekhoorn. Mogelijk in jaren van voedselschaarste kan hij deze verdringen. In Nederland zijn twee populaties aanwezig, een bij Tilburg en een bij Weert. Af en toe wordt een enkel dier ook elders waargenomen in de natuur.	25: Nabij Weert (2017-2023)

Wasbeerhond (Nyctereutes procyonoides)	19b	De wasbeerhond is een klein hondachtig roofdier met het uiterlijk van een wasbeer. Hij heeft een langharige vacht, opvallend zwarte wangen met een witte neus en grijs voorhoofd. De staart is kort, lichtbruin met een donkere punt. Van neus tot staart meet de wasbeerhond 50-85 cm. Hij is meer een verzamelaar dan een jager en is omnivoor en eet o.a. vogels, amfibieën, insecten, vissen, hagedissen en ook plantaardig voedsel als knollen en mais. De wasbeerhond wordt in Nederland regelmatig waargenomen, in 2012 is voor het eerst voortplanting in Nederland geconstateerd.	2: in Midden-Limburg (2020-2021)
Zonnebaars (Lepomis gibbosus)	19b	Een baarsachtige vis die in Nederland maximaal 20 cm lang wordt. Het lichaam is relatief hoog en de twee rugvinnen zijn vergroeid met een hoger achterste deel. Opvallend is de bonte kleuring met een blauwgroene tot bruine ondergrond en donkere dwarsbanden. Zonnebaars kan grote ecologische schade aanbrengen. Door predatie neemt de diversiteit en dichtheid van inheemse ongewervelden en amfibieën af. Hij kan oorzaak zijn van het lokaal uitsterven van inheemse soorten. De zonnebaars is wijdverspreid aanwezig in Nederland, zowel in waterlopen als geïsoleerde wateren.	1057: verspreid over provincie, vooral Noord- en Midden-Limburg

Categorie 3: niet-Unielijstsoorten die bedreiging (kunnen) zijn voor Limburgse biodiversiteit [5]	Artikel [1]	Kenmerken [2]	Waarnemingen Limburg sinds 8/2016 [3]
Planten			
Amerikaanse eik (Quercus rubra)	-	Amerikaanse eik is een bladverliezende loofboom met langwerpige bladeren. Kan invasief worden in de buurt van de biotopen: bossen (eik, beuk) op zure grond, bossen op kalkrijke bodems, bosranden. Amerikaanse eik vormt een brede en dichte kroon, waardoor ze onder bosomstandigheden andere boomsoorten verdringt en weinig onderetage toelaat.	1924: verspreid over provincie
Amerikaanse vogelkers (Prunus serotina)	-	Amerikaanse vogelkers is een bladverliezende struik tot lage boom. Amerikaanse vogelkers zorgt ervoor dat open natuur snel dichtgroeit. In bossen bemoeilijkt de massale aanwezigheid van Amerikaanse vogelkers de natuurlijke verjonging van andere boomsoorten.	6987: verspreid over provincie
Bamboe (Tribus bambuseae)	-	Bamboes zijn populair als sierplant. Bamboes vormen zeer dichte bestanden en daarnaast wordt de bodem bedekt door een dik pakket zeer resistente, afvallende bladschedes. Hierdoor wordt alle overige plantengroei weggeconcentreerd.	85: verspreid over provincie
Dwergmispel (Cotoneaster)	-	Het betreft houtige heesters die populair zijn als sierplanten. Door een hoge zaadproductie en verspreiding door vogels hebben deze soorten een grote capaciteit tot expansie. Men treft verwilderde exemplaren voornamelijk aan in natuurlijke habitats. Plaatselijk kunnen ze grote bestanden vormen.	355: verspreid over provincie, vooral in Zuid-Limburg
Grijs kronkelsteeltje (Campylopus introflexus)	-	Grijs kronkelsteeltje is een mos dat is uitgegroeid tot een probleemsoort op stuifzanden en kustduinen. Onderzoek heeft aangetoond dat een invasie van Grijs kronkelsteeltje kan leiden tot achteruitgang van soortenrijke korstmossenvegetaties.	3238: verspreid over provincie

Japanse duizendknoop (Fallopia japonica)	-	Japanse duizendknoop is een typische soort van voedselrijke, vochtige standplaatsen, zowel in de (half)schaduw als in de volle zon. Ze wordt aangetroffen langs de bermen van wegen, spoorwegen en rivieren, in en langs bossen en op braakliggende terreinen. Waar Japanse duizendknoop opduikt, is de soort onverwoestbaar en neemt ze binnen de kortste keren grote oppervlakten in, waaronder geen enkele inheemse soort overleeft. Haar uitbreiding gebeurt hoofdzakelijk vegetatief. Populaties van Japanse duizendknoop kunnen een verhoogde erosiegevoeligheid tot gevolg hebben.	3225: verspreid over provincie
Karmozijnbessen (Phytolaccaceae), Oosterse en Westerse	-	De karmozijnbesfamilie is een familie van kruiden, bomen en heesters. De familie komt voornamelijk voor in tropische en subtropische gebieden. Op diverse plaatsen in Nederland wordt de soort als invasief ervaren. In het Leudal vormt de soort al dichte vegetaties op open tot halfopen standplaatsen, zoals kapvlakten en in lichte bossen, terwijl ze in gesloten donkerdere bosvegetaties veel minder sterk voorkomt. De plant produceert toxische stoffen die de concurrentiekracht verhogen. Karmozijnbes wordt bestreden middels uittrekken, uitsteken.	Ongeveer 1800: verspreid over provincie
Knolcyperus (Cyperus esculentus)	-	Deze Cyperus kan op tal van grondsoorten staan, maar preferereert zand. De plant kan zich invasief gedragen en is bovendien zeer moeilijk te verwijderen. In enkele natuurgebieden kan Knolcyperus een bedreiging vormen voor de biodiversiteit. Bijvoorbeeld in het Loobeekdal (Merselo).	116: verspreid over provincie
Robinia (Robinia pseudoacacia)	-	Robinia is een pionierboom met een oppervlakkig wortelgestel met veel wortelopslag. Het is een invasieve soort die de ontwikkeling van waardevolle vegetaties (bossen, struwelen en open terrein) sterk kan hypothekeren. Ze doet dit door concurrentie en door bodemaanrijking (stikstoffixatie). De soort is in bosverband met slimme ingrepen en wat geduld makkelijk uit te faseren. Buiten bossen is de bestrijding arbeidsintensief.	2665: verspreid over provincie, vooral in Zuid-Limburg
Trosbosbes (Vaccinium corymbosum)	-	De trosbosbes is een decoratieve bessenstruik die makkelijk 2 – 4 m hoog kan worden. Ze wordt ook vaak in siertuinen aangeplant. Ze vermeerdert zich vegetatief door middel van uitlopers maar de grote bessen zijn erg smakelijk en worden ook door vogels verspreid. In Nederland is trosbosbes aan het uitbreiden in heidegebieden (o.a. natuureservaat De Peel en het Fochteloërveen).	1089: vooral rond grens met Noord-Brabant (Helenaveen)
Vlinderstruik (Buddleja davidii)	-	Een populaire sierheester met lange gebogen takken met lila-purperen (soms witte) bloemen. Ze verschijnen in dichte, langwerpige pluimen. Deze zijn zeer geurig en produceren grote hoeveelheden nectar, hetgeen een grote diversiteit aan insecten aantrekt waaronder verschillende soorten dagvlinders. Vlinderstruik kan snel geschikte habitats innemen en daarbij inheemse soorten verdringen, met name houtige pioniersoorten zoals berken en boswilg. In Zuid-Limburg heeft de plant zich flink verspreid en is de soort bijvoorbeeld te vinden in de uiterwaarden in het Grensmaas-project. Daarnaast ook in droge rotsachtige omgeving zoals de mergelgroeven.	1511 verspreid over provincie, vooral in en rond Maastricht
Watercrassula (Crassula helmsii)	-	Watercrassula is een doorlevende oever- en waterplant met lange en breekbare, wit-roodachtige stengels en tegenoverstaande min of meer dikke blaadjes van ongeveer 1 cm lang. Watercrassula is ingevoerd als vijver- of aquariumplant en is van daaruit in het wild terechtgekomen. De soort neemt sterk toe, vooral in natuurgebieden. Deze invasieve exoot kan in ondiepe wateren en oevers dichte vegetaties vormen en daarbij de oorspronkelijke vegetatie verdringen.	832: verspreid over provincie
Dieren			

Amerikaanse hondsviis (Umbra pygmaea)	-	De Amerikaanse hondsviis is een kleine viis met een bijna rond lichaam en een stompe kop met een bovenstandige bek. De viis wordt hoofdzakelijk aangetroffen in vennen en beken in Noord-Brabant en Limburg. Binnen Nederland heeft de verspreiding waarschijnlijk plaats gevonden vanuit een voormalig viskwekerij in Valkenswaard. Plaatselijk vormt de Amerikaanse hondsviis mogelijk een bedreiging voor de hier levende amfibie- en macrofaunasoorten.	337: vooral in Midden- en Noord-Limburg richting Noord-Brabant
Aziatische modderkruiper (Misgurnus anguillicaudatus)	-	De Noord-Aziatische modderkruiper is een exoot die lijkt op de inheemse grote modderkruiper en komt voor in de Tungelroyse beek in Limburg. De Noord-Aziatische modderkruiper kan hybridiseren met andere Misgurnus-soorten. Hiernaast komen bij deze soort een aantal ziekten voor, die overgedragen kunnen worden op andere soorten. De soort vormt daarmee mogelijk een gevaar voor de in Nederland inheemse, beschermde en zeldzame grote modderkruiper.	204: rond Weert en Roermond
Bruinkopdiksnavelmees (Sinosuthora webbiana)	-	De bruinkopdiksnavelmees is een zangvogel die niet verwant is aan de mezen, maar eerder aan de zangers van de Oude Wereld (Sylviidae). Het is een vogel die oorspronkelijk voorkomt in tropische en subtropische bergbossen in Oost-Azië en Indochina. Sinds 1997 bestaat in de omgeving van Weert een zichzelf in standhoudende populatie van circa 50 broedparen. De Bruinkopdiksnavelmees komt onder meer voor in rietvelden en kent daarmee een overlap in habitatkeuze met kwetsbare soorten moerasvogels zoals het Baardmannetje.	189: nabij Weert
Exotische grondels, waaronder Zwartbekgrondel (Neogobius melanostomus)	-	De zwartbekgrondel is een uitheemse bodemvis die aan het begin van de 21e eeuw vanuit het Donau systeem, via het Main-Donaukanaal, het Rijn systeem gekoloniseerd heeft. Door zijn sterke kolonisatiedrift wordt zwartbekgrondel als een invasieve exoot beschouwd en vormt mogelijk een bedreiging voor inheemse bodemsoorten als rivierdonderpad, biermpje en riviergrondel.	1129: vooral in Maas en wateren daar omheen
Grote Canadese gans (Branta canadensis)	-	De Canadese gans is een grote, bruingrijze gans met zwarte kop, hals en snavel. De ganzen hebben een grote witte wangvlek. De ganzen zorgen voor problemen in natuurgebieden. De schade ontstaat door vraat, betreding en een sterke mestproductie.	20863: verspreid in provincie, vooral langs Maas en in het zuiden van de provincie

- [1] De genoemde artikelnummers (17 en 19) verwijzen naar de artikelen uit de EU-exotenverordening 1143/2014. Het onderscheid in '19a' en '19b' is een praktisch onderscheid uit het 'Masterplan uitroeiing en beheersing Unielijstsoorten'⁵ en verwijst niet naar het artikelnummer (dat kent alleen een artikel 19, geen nadere onderverdeling).
- [2] Bron 1^e en 2^e categorie: NVWA, <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten> (bron is geraadpleegd op 19-10-2020 en 17-04-2024). Bronnen 3^e categorie: www.naturetoday.com voor de Karmozijnbessen, www.verspreidingsatlas.nl en informatie Staatsbosbeheer voor Knolcyperus, www.wikipedia.org en www.nvwa.nl voor Bruinkopdiksnavelmees en <https://www.ravon.nl/> voor Amerikaanse hondsviis, Aziatische modderkruiper en Zwartbekgrondel en www.floravannederland.nl en www.wikipedia.org voor de Vlinderstruik. Overige soorten van de 3^e categorie: www.ecopedia.be. Deze bronnen zijn geraadpleegd op 19-10-2020.
- [3] Bron: NDFF Ecogrid provincie Limburg, periode augustus 2016 tot 17-04-2024.
- [4] De Lettersierschildpad bestaat uit de volgende ondersoorten: Geelbuikschildpad (*Trachemys scripta scripta*), Geelwangschildpad (*Trachemys scripta troostii*) en Roodwangschildpad (*Trachemys scripta elegans*).
- [5] De soortenlijst van categorie 3 is niet-limitatief. In deze lijst zijn soorten opgenomen die door twee of meer organisaties in Limburg zijn aangedragen als invasieve exoot.

Bijlage 3: Overzicht gesubsidieerde projecten

Aanvrager	Projectnaam	Subsidiebedrag	Jaar
Aanvragen die vallen onder hoofdstuk 2 van de subsidieregeling ²⁹ Onderzoek naar en/of bestrijding van invasieve exoten			
Gemeente Kerkrade	Reuzenberenklauwbestrijding in Kerkrade	€ 50.000,00	2022
Staatsbosbeheer	Bestrijden invasieve exoten: parelvederkruid en reuzenberenklauw	€ 3.096,90	2023
Gemeente Roerdalen	Verwijderen hemelboom	€ 2.394,40	2023
Van de Wetering infra B.V. / Maaskracht	Bestrijding grote waternavel Bosscherveld	€ 50.000,00	2023
Vereniging Natuurmonumenten	Bestrijding grote waternavel BE Kempen, Kettingdijk / Wijffelterbroek	€ 46.930,60	2023
Aanvragen die vallen onder hoofdstuk 3 van de subsidieregeling ²⁹ : Opstellen van plan van aanpak voor gebiedsgerichte samenwerking			
Gemeente Gulpen	Communicatie, inventarisatie en aanpak exoten	€ 9.840,00	2022
Gemeente Roerdalen	Opstellen plan van aanpak invasieve exoten gemeente Roerdalen	€ 10.000,00	2023
Gemeente Sittard-Geleen	Samenwerkende gemeenten Zuid-Limburg	€ 59.250,00*	2023

* = het maximale subsidiebedrag voor het opstellen van een plan van aanpak voor gebiedsgerichte samenwerking was € 10.000,00 per aanvrager. Omdat deze aanvraag een gebundelde aanvraag betrof namens 15 gemeenten en er ook aanvullende activiteiten worden uitgevoerd (o.a. educatiebijeenkomsten) is een hoger subsidiebedrag aangevraagd. Het College heeft, vanwege de gebundelde aanvraag, besloten om een hoger subsidiebedrag toe te kennen op basis van de hardheidsclausule